

19 OCT 1954

No. 40—VOL.—LII

FRIDAY,
15TH OCTOBER, 1954

Registered at the G.P.O. as a Newspaper

Price 6d.

INDIAN OPINION

Founded by Mahatma Gandhi in 1903

*

*Let thy every word and
act be perfect truth, uttered
in genuine love. Let not
the forms of business, or
the conventional arrange-
ments of society reduce thee
into falsehood. Be true to
thyself. Be true to thy
friend. Be true to the
world.*

—Lydia Maria Child.

—o—

*Truth, has no special
time of its own. Its hour
is now—always, and indeed
then most truly when it
seems most unsuitable to
actual circumstances.*

—Albert Schweitzer.

—o—

*The surest foundation for
permanent peace lies in the
extension of the benefits and
the restraints of the rule
of law to all people and to
all governments.*

—General George C. Marshall.

*

Example Of European Intolerance

THE Shipping Reporter of the 'Natal Mercury' states: The presence on board of 53 Cape Malay men and women, returning from a pilgrimage to Mecca, led to complaints being made by South African passengers in the Kenya Castle, which docked at Durban. The Kenya Castle is a one-class ship.

A large number of passengers, I was told, signed a petition, which was handed to the captain, complaining about the lack of segregation and asking that steps be taken to provide separate facilities for the pilgrims.

One of the complaints from passengers who boarded the ship in England was that no mention of the pilgrims, who boarded the ship at Port Sudan, was made in the original passenger lists.

Mr. William Nagle, a former Durban City Councillor, who boarded the Kenya Castle at Mombasa, told me: "Many of us from South Africa objected to the Malays using the swimming bath at the same time as Europeans, using the same toilets, eating in the same diningroom and sitting all over the lounge.

"Shortly after leaving Mombasa a large number of us signed a petition and gave it to Captain A. G. V. Patey," said Mr. Nagle. "He told us he would forward it to his London office.

"We felt that the Union-Castle Company should have made special provision for the Malays and should have allocated separate facilities to them. We had no complaint against the captain, officers and crew.

"This state of affairs is detrimental to the Union Castle Company and offensive to the susceptibilities of European South African passengers."

Mr. W. Bryant, chief agent for the Union Castle Company in Durban, commented: "I have had no direct approach made to me by anyone. The captain has the matter in hand and has already communicated with our London office.

"I believe some effort was made to deal with the situation aboard. We make every endeavour to meet the comfort and consideration of every passenger."

Mr. Bryant said the Union-Castle Company tried to make available on its ships separate facilities for non-European passengers, and "endeavoured to preserve the status quo of the individual."

A Dignified Reply By The Malays

Haji Ebrahim Schroeder, a leader of a party of 53 Cape Malays returning to Capetown in the Kenya Castle from a pilgrimage to Mecca, in an interview described as "un-Christian" a protest made by South African passengers.

"We regret that the South African Europeans who signed the petition protesting about the lack of segregation in the Kenya Castle should have adopted this un-Christian attitude and we feel sure that the other European passengers do not share their views," he said.

Haji Schroeder said: "I don't see how these people can say that we should have been separated from them, because this is a one-class ship.

"I would like to say that because of our religion—we are Moslems and our pilgrimage does not end until we reach our homes in Capetown—we cannot mix with people of another religion. We cannot share their food and we do not partake of liquor."

Separate bathrooms and lavatories were provided and, in the diningroom, the head waiter had given them tables away from the Europeans.

(Continued on page 480)

The
New India Assurance
 Company Limited

Principal Controlling Officers:
 Rustomjee (Pty.) Ltd.

74 VICTORIA STREET, DURBAN

Please note our change of address

As from the 1st October 1954
BAI JERBAI RUSTOMJEE
TRUST BUILDING

First floor

140, Queen Street,
 DURBAN, NATAL.

Telephone 2335. Telegrams 'BRADFORD'

P.O. Box 110

LUSAKA, NORTHERN RHODESIA

BRADFORD CLOTHING
FACTORY

Direct Importers and
 Wholesale Merchants

Clothing Manufacturers

Proprietor RAMBHAI D. PATEL

Branch:

CITY STORE

Cairo Road, Lusaka

Always in Stock:

Piece Goods, Hosiery, Cutlery,
 Enamelware, Stationery, Drapery,
 Crockery, & Wool.

B. I. S. N. Co. Ltd.

S.S. Karanja arriving October 29. Sailing November 3,
 for Bombay via Karachi and Porebunder

Passengers must conform with the Cholera Vaccination and Yellow
 Fever inoculation requirements and obtain certificates from their
 nearest District Surgeon. Inoculation by and certificates from
 private Medical Practitioners will not be accepted.

FARES : DURBAN TO BOMBAY

First Class	single	without	food	£83-10-0
Second "	"	"	"	55-0-0
Inter-Class	"	"	"	37-0-0
Unberthed (Deck)		without	food	24-10-0

Muslim Special Food £11-10-0 Ordinary Food £4-17-6
 Hindu Special Food £10-3-0 Ordinary Food £4-5-6

Bookings for 1st, 2nd, Inter-Class and Unberthed (Deck) can
 be effected by communication with us by telegram or letters.

Under no circumstances will unberthed passengers be
 permitted to keep on deck with them more than one bed-
 ding roll and one trunk for use during the voyage.

For further particulars apply to—

SHAIK HIMED & SONS (PTY) LTD.

390 PINE STREET, Telephone 20432, DURBAN.
 Tel. Add. "KARAMAT."

INDIAN OPINION

FRIDAY, 15TH OCTOBER, 1954

Dr. Malan To Retire

THE news about Dr. Malan's intention to retire from politics in November flashed out by the Union's evening papers on Monday, has come to us neither as a shock nor surprise. It had been hinted that he was to retire sooner or later and in view of his age and the condition of his health we knew he would be retiring sooner rather than later. The surprise really is that he has pulled on so long. The next question is whether, speaking as Indians in particular and non-Europeans in general, we are glad or sorry that our Prime Minister is retiring. We have mixed feelings about it. For his health's sake we are not sorry that he is retiring.

As a political leader we feel he was about the best in the present cabinet, leaving aside Mr. Havenga, the Minister of Finance. It was easier to approach him and to deal with him than all the rest. With all his good motives and intentions, and no one dare doubt them, since he claims that they are inspired by the scriptures, we do feel that he has messed up things—quite unintentionally perhaps—to such an extent that they are gone beyond his control. We would not at all be surprised if he now regrets it. As a person we have the highest regard for Dr. Malan and for that matter even in the political field we, as Indians, cannot, must not forget that most of the credit, if not all, for the Capetown Agreement is due to Dr. Malan. That it is now treated as a scrap of paper is another matter. We feel that even today we would be able to get a better deal from Dr. Malan and Mr. Havenga if things were left entirely in their hands. But as we have already said they have gone far beyond their control.

We do not hesitate to say that we are entirely in sympathy with Dr. Malan and his Nationalist Party in their bitter feelings against British Imperialism.

There is no gainsaying that the British have made mistakes in the past. That the Afrikaners feel sore at heart over the happenings during the Boer War is quite understandable. Indeed they were condemned in no uncertain terms even at that time by eminent Britishers, as has been wisely admitted by the Nationalists in their speeches on Kruger Day. But it does not help to brood over the past and harbour revenge. Our vision should broaden with the progress of the world. It should not become narrower, which seems to be the case with the Nationalists, and we deeply regret that Dr. Malan has consciously or unconsciously given impetus to it.

We do not decry the spirit of nationalism. That spirit must be there in all. It should not be a monopoly of a certain section only. But it should not be narrow nationalism. The nationalism of the Nationalists seems to us to be worse than British imperialism. It is narrow and bigotted and is destined to die but before it does it will wrought untold misery on millions of people and ultimately destroy all that is good in this country. True nationalism consists in respecting the feelings and sentiments of all the people inhabiting this country and giving them equal opportunities, without distinction of race, creed or colour, to develop to their fullest extent and making them feel that this is their own country and that they are proud of it and are prepared to lay down their lives for it.

The dream of establishing an Afrikaner republic, completely ignoring the feelings and sentiments of the vast majority of the people and assigning to them a status of helots and treating them as such amounts to barbarism in its crudest form. We are discussing this here because Dr. Malan unfortunately has stood for all this and has encouraged it among his own people.

As a man of religion much is expected of Dr. Malan. In his quiet moments after his retirement he will have ample time to think and to meditate over the mistakes he has made and seek divine light and guidance even at this late hour to save this country from ruination.

All we can say about Dr. Malan, in so far as we non-Europeans are concerned, is that knowingly or unknowingly he is our Enemy No. 1. But he is an enemy we know and "better an enemy we know than a friend we do not know." Our prayer for Dr. Malan is that he may be blessed with good health and wise guidance.

M. L. Sultan Technical College

THE occasion of the laying of the foundation of the M. L. Sultan Technical College by Dr. B. M. Narbeth, Principal Emeritus of the Natal Technical College, and chairman of the Council of the M. L. Sultan Technical College, on Saturday, October 2, was one of the greatest in the history of Indians in South Africa. It brought to fruition a work begun by a few public spirited men a quarter of a century ago. It would not be an exaggeration to say that it was a dream of one man come true and that man was Advocate A. Christopher. It was he who conceived the idea of conducting evening continuation classes for adults who had no opportunity to get literary education. He got together a band of voluntary workers and teachers to give free services, and the classes were started in the old Hindu Tamil Institute at the corner of Cross Street and Prince Edward Street and in the Carlisle Street Government Indian School. It was later the very good fortune of the Indian community to get the able assistance of Dr. B. M. Narbeth, father of the system of technical education and responsible for the creation of the first technical college in South Africa. It was through his great influence that these classes got official recognition and then came on the scene Hajee M. L. Sultan, who from an ordinary indentured labourer had become one of the very wealthy members of the Indian community, who has shown by his action in giving the princely donation of £33,000

for technical education for Indians from his Charitable and Educational Trust of £100,000, that not only did he know how to earn but also knew how to worthily spend the money God had blessed him with, which very few in this world know. And then came on the scene through Dr. Narbeth, Mr. H. Nattrass as the first Principal. He was also a God send to the Indian community. Colonel Nattrass was of the South African Air Force, a pilot and an engineer who had served in two world wars and decorated in the second and held an amazing record of achievement in technical education. Mr. Nattrass was not only an air pilot. The wonderful manner in which he has piloted the Technical College, which has not less than 4,000 pupils, has shown his worth as a pilot of human beings.

We were a little surprised that no mention was made at the foundation laying ceremony of Mrs. Nattrass, who has played no small part in conducting the sewing classes and thus getting a large number of Indian women interested in doing needle work for which they are very grateful to her.

Mr. Nattrass has been the brain of the College not only in academic work but also in raising an enormous building fund for the College.

And last but not least the community must pay due tribute to one who has been working un-austentatiously behind the scene and that is Mr. Jack Naidoo, the Secretary of the College Council and Registrar of the College.

So these are the main pillars on which the magnificent edifice is to stand as an everlasting monument of self-help on the part of the Indian community in the matter of technical education, for it is an institution first of its kind to which the rich, the middle class and the poor have contributed their might.

One must not forget to appreciate the generosity of the Durban City Council and the Union Government without whose aid we would perhaps still have been building castles in the air. Our bitter experience of the authorities has been that they work at a snail's pace when it comes to providing any facilities for non-Europeans—be they Indians Coloureds or Africans.

But thanks again to the good offices of Dr. Narbeth and Mr.

Natras both the Durban Municipality and the Union Government have responded generously by the former giving a free gift of six acres of land valued at £30,000 on which the College buildings are to stand and a donation of £11,250 towards the cost of the new buildings and the latter by providing a £ for £ subsidy on all donations received.

This College is a blessing to the Indian community which has been proved by the strides it has made within a quarter of a century and the generous response made by the community and the authorities.

For some time the College

classes have been conducted in the Sastri College. The students and the staff of the Technical College are now looking forward to having their own premises in a year's time.

The fervent prayer of the community goes out to the Almighty that Dr. Narbeth, who has played the most prominent part in making the College what it is today will be blessed with long life and health to continue his noble work of ministering to the head and heart of the people of all races in South Africa and that the opening of the College too, may be performed by his gracious hands.

MR. STRYDOM ON IDEALS OF AFRIKANERDOM

SPEAKING at a Kruger Day rally in the Durban City Hall, Mr. J. G. Strydom, Minister of Lands, is reported by the Political correspondent of the 'Natal Witness' to have said that many of the ideals of Afrikanerdom had been achieved. The Afrikaner was no longer afraid of being deprived of his language and cultural rights. On the contrary, many English-speaking citizens were today scared that they would lose their language rights.

He wanted to give them the assurance that this would never happen. "We will not do to you what Lord Milner and other imperialists tried to do to us."

Mr. Strydom said that after five decades the name and stature of Paul Kruger was today higher than ever before while the figures of Rhodes, Chamberlain and Milner would decrease in stature as British imperialism was waning.

Lord Milner thought he had triumphed when the Boer people were defeated in the South African War. Instead it was found today that not Lord Milner and British imperialism but Krugerism had been victorious.

While paying homage to Kruger as the champion of the freedom and independence of his people, those Englishmen who opposed the "barbarous war" of the British imperialists against two small independent republics should not be forgotten.

The names of statesmen like Lloyd George, Campbell Bannerman and women like Emily Hobhouse should for ever be held in high esteem by the Afrikaaner people.

The Afrikaner nation had two great tasks to fulfil. One was to achieve free and independent nationhood in a republic and the other was to maintain White civilisation on this dark continent.

White civilisation in South Africa could not be maintained unless as many White men as possible were prepared to stand together.

Mr. Strydom said the Afrikaners' republican crusade should not be interpreted as an anti British movement.

It just happened that Great Britain and not Germany or France conquered the two republics and destroyed their independence.

The great characteristics of Kruger, he said, were his belief in his people and their right to independent nationhood.

Kruger also believed in the democratic form of government and the will of the people. He always had the greatest respect for the representatives of the people—the Volksraad—and the will of the majority.

South African Hindu Maha Sabha

Deepawali Holidays

All Hindus are hereby notified that Deepawali this year falls on the 25th and 26th October.

It is requested that all Business premises be closed on Tuesday the 26th October 1954.

G. K. PADIA
Hon. General Secretary,
S.A. Hindu Maha Sabha.

MOVE TO ESTABLISH APARTHEID IN NURSING PROFESSION DEFEATED

THE South African Nursing Association at its fifth biennial conference in Durban unanimously rejected two motions calling for discrimination against non-European nurses.

Both were proposed by the Private Duty Nurses' Discussion Group, Witwatersrand Branch.

They were: (1) "That non-European nurses be no longer allowed to wear the same epaulettes and uniforms as those worn by European nurses"; and (2) "That the South African Government be respectfully asked that the Nursing Act be so amended that non-Europeans be debarred from nursing Europeans in hospitals for Europeans."

Western Province and East London delegates said that it would be grossly unfair to enforce the wearing of special non-European uniforms. Throughout the country, they said, non-European nurses had to undergo the same training and examinations as Europeans.

They were also placed on the same register.

The 99-odd delegates to the conference felt it was a pity that such resolutions should be brought up, especially at a national conference of nurses, whose creed was non-discrimination towards any race, colour or religion.

The conference unanimously accepted a resolution by the Witwatersrand branch itself that mothercraft training centres for non-European nurses be established.

The conference unanimously agreed that salaries for non-European nurses should be brought up to at least four-fifths of the salaries of European nurses. Miss L. O. Agg, of the Western Province branch, pointed out that salaries and increases to top salaries were quite different between Euro-

peans and non-Europeans.

Their training and work was precisely the same and the responsibilities of those non-Europeans in administrative nursing posts were the same as those of the Europeans. They received lower amounts than their European colleagues.

Higher salaries would attract more nurses from the abundant number of educated non-Europeans in the Union.

Example Of European Intolerance

(Continued from front page)

"We did not share a table with them and, as for the swimming bath, it was used only on two occasions by three of our young men and then only when the bath was almost unused by Europeans," he said.

"Throughout the whole voyage, we avoided being in the company of Europeans or intermingling with them in any way. We could see that most of the passengers did not like our presence in the ship at all and to avoid friction we kept away from them.

"After meals, coffee was served in the lounge and we went there for our coffee but we stuck together and did not attempt to sit among the Europeans.

"Soon after we left Mombasa, where the South African Europeans boarded the ship, the head waiter asked us to move to another part of the dining room and we co-operated. During the discussions, the chief steward said to the head waiter in my presence that our behaviour throughout the voyage had been 'exemplary.'

"I would like to say that we all have a very high regard for the service and kind consideration accorded us by the ship's company."—Sapa.

JOGGERI (GORE)

Made From Pure Sugar Cane Juice

For Sweetmeats and other Purposes. Get your Joggeri (Gore) direct from the manufacturers.

Any quantity 1/- per lb.

Also suppliers of Betel Leaves at Wholesale Price

For further particulars write to:

COTTON LANDS

P.O. Box 7, VERULAM.

A TRIBUTE TO LATE HAJEE M. L. SULTAN

By H. NATTRASS, O.B.E.
(First Principal Of The M. L. Sultan Technical College)

THE late Hajee Sultan was born in Quillon, Malabar District, South India on the 15th February, 1873, and died at Escombe, Natal, on the 6th September, 1953. He received his early education in India but, on the death of his father, left school at the age of fourteen. Needing money, he worked long hours decorating and finishing brass-ware but, finding his earnings insufficient for these needs he decided to emigrate to Ceylon. On the long journey the ship's engines broke down leaving him stranded in Triticurin. Days passed while repairs were being effected. Soon his slender funds were exhausted. In his need he was approached by the agents responsible for the recruitment of Indian immigrants and was brought to Natal in 1890.

Then followed a period of steady work in Government service. As a porter on Berra Road station he met many of the pioneer personalities of Natal and profited by their vision and enthusiasm for the Garden Province. Like many others, when his contract expired, he was attracted to the Transvaal where he worked as a waiter in a well-known Johannesburg hotel.

His natural courtesy and willingness to render dignified service made him popular and many gratuities came his way. This money he carefully husbanded ever keeping the picture of Natal before his mind's eye. In three years he was able to return to Natal to take up farming near Bellair. He later became a banana farmer at Escombe where he spent the major portion of his life.

He married Mariam Bibi in the year 1905 the marriage being blessed with four sons and six daughters. The loss of his beloved wife in October of 1933 came as a deep shock. He seemed to withdraw into himself applying his energies more and more to business. His long experience of hardships and difficulties made him a hard business man.

First he tried tobacco like many others he had initial success only to suffer disappointment and final loss. In an effort to recoup he partnered a specialist in Vedic medicine in Grey Street serving a long four years, bringing spiritual and physical comfort to the many sick who patronised his business.

Realising the advantages of commercial endeavour, he opened

a wholesale and retail produce business at 106, Victoria Street, while at the same time growing betel leaf at Stamford Hill. A thoroughly busy man, he prospered, returning most of his profits to the business, while making shrewd investments in property.

Success in business attained, he felt the nostalgic call of the country of his boyhood. He went back to India in search of his friends. Most of them had gone and the desire to stay in India died. He was happy to return to Natal within six months.

The fascination of the property market with its ready profits made him concentrate on this type of business. The many satisfactory transactions he completed were tributes to his business acumen and vision. He became as a Colossus, deal after deal proving successful. Not satisfied with what would have pleased an ordinary man, he then launched out into the soft goods trade and quickly developed what is now known as M. L. Sultan and Sons (Pty.) Ltd.

An orator in Tamil, he read widely, broadening his spiritual life while not neglecting the practical aspects of business. As a Moslem he prayed at the accustomed times but always added to the traditional five prayers each day by communing with his God whenever in doubt or whenever a decision was to be made. That is why he never altered a decision. "El wa'd din" he would say—"A promise made is an obligation." His word once given thus became a bond stronger than any devised by a lawyer. At the age of 80 he was known to have walked twelve miles to keep an appointment because the train service had become dislocated due to a landslide.

Such was the man who had earned hundreds of thousands of pounds. He was unaffected by wealth yet knew its value and power. His personal needs were small but he felt that the needs of his fellow-men were great. In the name of God he gave back to the poor all that he possessed. He joyed in the allegory of the Pilgrimage to Mecca which he undertook when others would have rested at home. He joyed in the nearing of his final call and steadfastly and faithfully divested himself of all that men hold to be valuable. When the call did come, Malukmohammed Lappa Sultan

was possessed of his burial robes and the unquenchable faith which had sustained him throughout all vicissitudes.

To list his benefactions would be too great a task for he was associated with most charitable efforts. Sastri College benefitted by a gift of £500 a large sum in those days, Villa Road Madressa owed its existence to his generosity—the Avoca Primary School which bears his name: was established by his beneficence—the M. L. Sultan Technical College of approved status with its four thousand students was established because of his vision and generosity—the Medical School of Durban was first mooted by him

Gandhiji On Use Of Alcohol

"IF I were appointed Dictator for one hour for All India, the first thing I would do would be to close, without compensation all liquor shops, destroy all toddy palms."—Mahatma Gandhi, who in 1907 had stigmatized alcohol as one of the greatest evils of the foreign rule in India. He added: "I do not hesitate to forcibly prevent my children from rushing into fire or deep waters. Rushing to red water (alcohol) is far more dangerous than rushing to a raging furnace or flooded stream. The latter destroys only the body, the former destroys both body and soul. The moral loss is even greater than the financial. Drinks and drug, degrade those who are addicted to them and those who traffic in them. The drunkard forgets the distinction between wife, mother and sister and indulges in crimes of which in his sober moments he will be ashamed."

and his final act of civic generosity was to donate £20,000 towards the cost of a suitable building to be erected by the University of Natal. He founded the M. L. Sultan Charitable and Educational Trust of £100,000 and approved the first donation from this Trust—a gift to the Technical College of £33,000. His high regard for the Hon. the Minister of Education, Arts and Science and for the members of the Council of the M. L. Sultan Technical College led him to place this large sum in their care so that all Indians might share in the advantages of the new technical and commercial education. He expressed the wish that this education should be carried to the Capital City of Natal, Pietermaritzburg, to the North Coast

and the South Coast in addition to the large centre to be established in Durban. He expressed his faith in the Indian people themselves ever assuring the College that they would give it full financial and personal support whenever it should be needed.

In founding the Miriam Bibi Charitable and Educational Trust in memory of his beloved wife he set aside £25,000 hoping that ways and means would be found to endow a children's hospital. In accordance with his Faith he made provision for all members of his family.

One of the bright memories of his last few weeks was the praise he rendered to God when he actually held the Title Deed of our £30,000 six acre site given to this College by the Durban City Council. He died a few days after learning of the magnificent grant of £11,250 made by the Durban City Council towards the cost of the College buildings which are to bear his name.

He loved Natal and will be missed by many, particularly the poor. His vision reminds us to grow through the years. He gave thought for all Indians throughout South Africa and hoped that all would share in the benefits he helped to establish.

Let us remember him as the hour of prayer drew nigh, his lips murmuring—

"Ana faqir, el hamdu li-illah!"
(I am poor, Praise be to God!)"

Poor he was; poor in selfishness but rich beyond dreams in well doing

"El hamdu li-illah!"

Verulam Dipavali Sports Union

Annual Five Asile Tournament

Juta Jewa Shield (Winners)
(Floating)

Kistan Das Shield (Runners)
(Floating)

Dr. Siva B. Cuerty's Floating Trophy (Runners)

At the Verulam Indian Ground on the 17th October, 1954

Entries close with the secretaries on the ground at 8 a.m.

Open to any Indian Five in Natal.

Entries may be sent to the secretaries, P.O. Box 63, Verulam.

HINDU DHARMA

By— M. K. Gandhi

Price 8s.

Obtainable From:

'Indian Opinion,'

P. Bag, Phoenix, Natal.

THE SIGNIFICANCE OF THE SHAKA MEMORIAL CEREMONY

By A. J. LUTULI

SEPTEMBER 24, 1954, shall henceforth remain a significant date in the annals of the Zulu-speaking African. On this day under the inspiring and able leadership of our Paramount Chief Bhhekuzulu Nyangayezwe—the most significant and prophetic names—the Zulu-speaking people in particular, and the African community in general, met for the first time in their recent history to pay homage to His Majesty the late King Shaka of the AMAZULU. On this occasion the Zulu-speaking African in particular and the African community generally gathered together to rediscover that inner strength which dwells in a people's soul as well as to rededicate themselves to the finest ideals for which the great Shaka stood.

Amidst these valleys Shaka conceived his great dreams of a powerful, united African nation. It was from his Dukuza Krsal that he sent army after army to create on the continent an Africa after his design. Quite inevitably, he employed force and appear to turn his dreams to reality. That was the fashion of the times. Volumes and volumes of books have been written to represent Shaka as a beast in human form just because he used the weapons available to him to attain his ideals. The emphasis in these have been on the methods he used and not on the dynamic ideals to which he tried to give form by these methods. We who seek to know the truth have gathered to evaluate afresh his great ideals in the knowledge that they are the imperishable foundations on which we must build the new Africa.

Our united Africa is similar to Shaka's in that we seek to weld in one brotherhood the various peoples of Africa. We seek to be bound together by our love for one another; by the common love of our country; by pride in our history; by the ideals we cherish in common and by our distinctive contributions to the good of the country as a whole.

We are the proud heirs of a noble heritage from Shaka. That great son of Shaka knew no race prejudice in his bosom. He assessed the value of a man strictly on merit. It was for this reason that he welcomed white people who came to the land of Zululand. He wanted to live at peace with them and allotted them land around Durban where they could lead their own lives

without interference from anybody. We are gathered here to pay homage to this spirit of tolerance in him.

On this historic occasion, our duty is not only to sing songs of glory to an illustrious son of our race; it is to turn the searchlight on ourselves to make each man and woman ask himself or herself whether he or she has lived up to the ideals handed down to us by Shaka. If we have not, now is the time to see where we have deviated and return to a path of a united people. That is the solemn task before us. And, in this spirit of loyalty to the ideals of our fathers and utter surrender to a cause befitting this historic occasion the African National Congress is happy to swell the volume of deserving tribute paid to His Majesty King Shaka of the AmZulu.

A Man Of Destiny

Now and again in a marked and a special way the human race brings out a man of destiny whose advent and activity in the world alters significantly the customary order of things or sets in motion events of far-reaching effects in some aspect of the history of the world. We are making no extravagant claim when we say that Shaka was one of such men of destiny. This is shown by his brief but most eventful career. Within a short period he brought about dramatic and revolutionary changes in given aspects of the thinking and practices of the peoples with whom he came into contact. His reign set into motion several fights and migrations from Zululand and adjoining states. These population movements produced repercussions far beyond the borders of the world known to Shaka. We have the flight of Mbatwane which resulted in an influx into Zululand of those foreigners whom the Xhosa nicknamed AmuMfengu. Mzilikazi fought his way to what is now Southern Rhodesia. Zwangendaba went as far as what is now called Nyasaland, while Sothangana fled into what is now Portuguese East Africa.

These leaders were themselves warriors. They depended on the spear for their very existence. But we must not forget that wherever they went they diffused Zulu ideals. Today we are privileged to know that Shaka gave us living links with very many African national groups from

the equator to the Cape of Good Hope. We have our blood in most African communities in Africa south of the equator. This essential bond of unity is one important contribution we have made to give reality to the concept of a united Africa.

By this we do not say the Zulu is superior to anybody. Nothing of the sort. We merely say we have played a part in creating African unity of which no people can be ashamed, and we are indebted to King Shaka for this.

Our humble effort is to bring to prominence the positive qualities of our hero-king in order to extract for ourselves and others as much inspiration as we can from the good he did as well as learn wisdom where he failed. Admittedly there is much in King Shaka we should not emulate. But, nevertheless, he also exhibited outstanding qualities of a positive nature which should inspire and drive us to cultivate them in ourselves and others. Here are some of them: He was no slave to tradition. He possessed to a high degree an inquiring mind which refused to be a slave to tradition. This is shown in the reforms he made to the Zulu military system.

Some of us would wish that his spirit of refusing to be a slave to tradition unduly would be infused in our national group an hundredfold. Slowness to make satisfactory adjustments in the changing circumstances and conditions is largely due to our unduly worship of tradition.

His Dream Of One United Black Nation

King Shaka was a bold thinker. His dream of an empire built out of various peoples of our land was an ideal which would have made a lesser man shrink before it. His bold imagination was matched only by his determination, by his courage and by his consistency of purpose.

We are happy that the founders of the African National Congress felt inspired to carry on the unfinished task of King Shaka. For, one principal objective of Congress has ever been to bring about on a basis of equality the unity of African National groups into African nation. One significant difference between King Shaka and the African Congress is the method of achieving the objective. King Shaka relied on military force to bring about this unity. The other is that the nation would be dominated by the Zulus. The African National Congress seeks this unity through education and persuasion and on the basis of equality of all national groups

and individuals. Our concept of nationhood in the African National Congress is all-embracing. Our vision of the nation we seek to build has room for all the peoples of our country of all races. It is a vision which has been handed down to us by Shaka himself. We can say with justification that in his treatment of the English settlers and in sending Sotho and Mbozambo to the King of England, Shaka has set us an inspiring example of racial co-operation.

Another quality of King Shaka worthy of mention because of its relevance to our situation is his singleness of purpose. It was accompanied by a strong determination to achieve his objectives. Oh! that people might capture something of this determination. There is so much paralysing indecision and apathy among Africans especially the Zulu-speaking section.

Let me end by inviting you all to lift up your hearts in humble devotion to the greatest of Spirits—Umvulinqangi and in thankful mood join in the Christian hymn:

Oh God our help in ages past
Our hope in years to come
Our shelter from the stormy blast
And our eternal home.

All political comments in this issue except where otherwise indicated by Manilal Gandhi of Phoenix Settlement, Phoenix, Natal.

MY GANDHI

By DR. JOHN HAYNES HOLMES
Price 12/6 including postage

This book is written by one of Mahatma Gandhi's first most intimate friends in America and a life long supporter of the great principles for which he stood and laid down his life.

To be had from:

'INDIAN OPINION,'

P. Bag, Phoenix, Natal

BOOKS FOR SALE

Satyagraha In S.A.

—By M. K. Gandhi 15/-

A Gandhi Anthology

—By V. G. Desai 9/-

Which Way Lies Hope

—By R. B. Gregg 2/-

Why Prohibition

—By Kumarappa 1/-

Gandhi And Marx

—By K. G. Mashrawala 2/6

Obtainable from:

'INDIAN OPINION,'

P. Bag, Phoenix, Natal.

ORIGINAL CORRESPONDENCE.

U.P. NON-EUROPEAN POLICY

THE EDITOR INDIAN OPINION

SIR,—In my article of October 1, I suggested four practical points of policy for the U.P. to adopt now, if it honestly means to accept economic integration on the basis on which to erect a colour policy.

One of these was "some extension of the non-European franchise." The provision of two extra Senators, as promised in the 1936 Act but never granted and which has recently been brought forward again by the Party's Transvaal congress, would not meet my recommendation. The minimum I had in mind—and I still hope for some more constructive offer from the U.P.'s Union congress in November—was a proportionate extension of the Cape's Coloured and Native representation to the northern provinces along the lines already proposed by the Labour Party. Even if, as the Tucker report says, "a long period of training lies ahead" before non-Europeans are given a further share in the political life of the country, no one who accepts the conse-

quences of economic integration can any longer defend differential political representation as between the Cape and the other provinces. Nor can they consent to the Nationalist solution to this inequality—the abolition of the Cape franchises.

The Transvaal congress also stumbled over whether or not to recognise African trade unions. If the third of my "political and moral minima of integration"—the progressive relaxation of the industrial colour bar—is intended (as I fear it is not), it will require the legal recognition of European, non-European and mixed unions, through whose agency alone can the principle of "equal pay for equal work" be fairly enforced.

Your readers will not mistake these recommendations as my own views. They represent the least I would consider as evidence that U.P. policy differs in kind (not merely in degree) from that of the Nats—Yours etc., O. W. M. GELL

MR. QUINTIN WHYTE ON RACE RELATIONS

MR. QUINTIN WHYTE, M.A. (Hons.), Director of the South African Institute of Race Relations, who recently attended a World Conference on Race Relations at the University of Hawaii, Honolulu, has returned to the Union. The theme of the conference was "Race Relations in World Perspective" and was jointly sponsored by the Universities of Hawaii, California and Chicago. At the conference it was decided to establish an International Society for the Scientific Study of Race Relations, to which body Mr. Whyte was elected Vice-Chairman.

Mr. Whyte has been Director of the S.A. Institute of Race Relations for the past seven years. Educated at the University of St. Andrews, the University of Cambridge and Rhodes University, he was formerly a magistrate in the Indian Civil Service. In 1950 he was awarded a Carnegie Travelling Fellowship. He is the author of "Apartheid and Other Policies," "The Logic of Economic Integration" and "Behind the Racial Tensions in South Africa." Mr. Whyte who is at present in Durban, addressed a public meeting of the

Institute of Race Relations yesterday, October 14, in the City Buildings of the University of Natal, Warwick Avenue, on "Race Relations in World Perspective—Honolulu Conference."

The Institute of Race Relations is celebrating its Silver Jubilee this year and Mr. Whyte's address was one of a series of special Jubilee lectures.

Ranjit Cricket Club (Cape Town)

The second annual general meeting of the Ranjit Cricket Club was held at the Mitra Hall, Mowbray. With the 1954/55 season on approach the above club has affiliated to the W.P.I.C.U. The following office bearers were elected for the ensuing season: Life Patron: Mr. B. D. Chavda; Patrons: Dr. K. Magan, Messrs. K. Jaga, G. L. Patel, G. M. Patel and Y. Khan; Chairman: Mr. D. Vassen; Secretary: Mr. A. B. Chavda; Treasurer: Mr. B. Magan; Auditor: Mr. V. Dhaya; Captain: Mr. B. Magan; Vice-Captain: Mr. M. Vassen; Delegates to the W.P.I.C.U.: Messrs. D. Vassen, A. B. Chavda and B. Magan.

INDIAN WOMEN WILL LEARN TO READ AND WRITE

NEVER before in Johannesburg have Indian women, as a group, (though isolated people have taken classes) had the opportunity of being taught to read and write.

This has now been made possible by the extension of a movement which was first originated by the women of Durban's Indian community.

The method used enables learners to learn reading and writing at the same time. Classes are so organised that they can be given in homes and thus even women in purdah may be taught.

A group of eight instructors, some of whom are qualified teachers and nurses, while others are leading women of the community, met at the Johannesburg Indian Social Welfare Clinic the other night to be introduced to the methods of a special primer, which Indian women took a part in preparing. On subsequent nights they met again to practise the methods and the following week each organised a class made up of illiterate friends.

There are three readers in this series of "English For Indian Women" and a fourth should be ready late this year. Members of the Indian community raised the funds for publishing and helped organise the classes.

The work of the Indian Women's Literacy Group, which has spread from Durban to Johannesburg, is helped by the Adult Section of the S.A. Institute of Race Relations, which handles the publishing of special material and the training of teachers.

MUSLIM EDUCATIONAL INSTITUTE ENTERTAINS STUDENTS

(From Our Correspondent)

About 40 girls from the Pietermaritzburg Indian Girls' High School arrived as guests of the Port Elizabeth Muslim Educational Institute on Sunday, October 3, and were entertained at a tea party in the Institute Hall, Kempston Road. A spokesman, on behalf of the President of the Institute, Mr. M. I. Lorgat, welcomed the students and assured the Principal, Miss A. P. Rumpfitt, and two members of her staff, Miss J. McArthur and Mrs. M. Lloyd, who accompanied them, that satisfactory arrangements for their accommodation were made, and expressed the wish

that their stay in the Friendly City will be a pleasant one.

In the evening the girls were entertained by the Gujerati Mandal at a film show in the Avalon Theatre. On Monday the girls were escorted through the General Motors plant and the Snake Park and were taken on a motor sight seeing tour.

During their stay in Port Elizabeth the students were accommodated by Messrs. M. S. Chetty, A. Loonat, Hajee H. Lombard, C. Ramsamy, C. S. Padyachi, Abdur-Raham Verrie, K. Moodley, and Mr. and Mrs. Ismail Noorshib.

DEATH OF RHODESIA'S WELL-KNOWN MERCHANT

(From Our Correspondent)

The death occurred in Gatooma, Southern Rhodesia, on September 14, of Mr. Bhana Kidia, at the age of 77 years, who has been a resident of Gatooma for the past 44 years. In India the late Mr. Bhana Kidia belonged to the village of Karadi, Jalalpure, District Surat.

He came to Gatooma in 1910 and commenced a green grocer's business. Having accumulated a small capita he opened a business as a general merchant, which has flourished ever since. He was the founder of "Eastern Silk Bazaar" which has expanded considerably, and is now known as Kidia's a large departmental store in Rhodes Street, and Kidia's furniture showroom in Baker Street, and also The Central Radio Company.

Mr. Bhana Kidia was very well known to the commercial community throughout the Rhodesias and the Union of South Africa, and was well respected by the residents of Gatooma. He leaves a wife, three sons and two daughters. The business will be carried on as usual by his sons.

Cuticura
SOAP

Every wash a luxury skin treatment!

Baby simply loves the caressing softness of its silky and fragrant lather. It is so soothing and cooling to hot, smarting skin. After the bath a dusting with exquisitely perfumed Cuticura Talcum Powder will ensure baby's comfort.

FOR SENSITIVE SKINS

FOR ...
RUBBER STAMPS
 AND
PRINTING
 CONTACT
STANDARD
PRINTING PRESS
 GENERAL PRINTERS
 AND
 RUBBER STAMP MAKERS
73 BEATRICE STREET — DURBAN.
 PHONE 61006 TELEGRAPHIC ADDRESS
 P.O. BOX 2782 "QUICKPRINT"
 ESTABLISHED 1927

FARM PRODUCE

We are cash buyers of all types of FARM PRODUCE. Forward samples together with quotations to:

AISEN SOUTH AFRICA (PTY.) LIMITED

111/3 Macosa Hguse.

17 Commissioner Street:

P.O. Box 11012. Phone: 33-8921

Johannesburg.

Bankers: BARCLAYS BANK D.C. & O.

BOOKS FOR SALE

UPANISHADS FOR THE LAY READER		
—C. Rajagopalachari	6	0
VEDANTA THE BASIC CULTURE OF INDIA		
—C. Rajagopalachari	5	6
BHAGAVAD GITA—Abridged and explained		
by C. Rajagopalachari	4	0
INTERNATIONAL SHORT STORIES		
—The best from 23 countries	17	6

Obtainable from:

INDIAN OPINION,

P. Bag, Phoenix, Natal

DHIRUBHAI P. NAIK

Travel, Insurance & General Agent

Book with us for your travelling by Air, Sea or Land either to India or to any part of the world.

All types of Insurance—Life, Fire, Burglary, Riot, Storm, Accident, Plate Glass, etc.

Consult Us Free of Charge For Your Income Tax, Personal Tax, Writing Of Your Books, Trade Licences, Revenue Clearance Certificate, Passports And Immigration Matters.

Representative: National Mutual Life Asso. Of Australasia, Yorkshire Insurance Co. Ltd.

Telephone: 33-9033. 29a Commissioner Street, JOHANNESBURG.

Seven Months With Mahatma Gandhi

Bring an Inside View of the Non-co-operation Movement of 1921-22

By Krishnadas

Abridged and edited by Richard B. Gregg

Writing of the two volumes of which this is an abridgement Gandhiji wrote: I have gone through them. And the facts appear to me to be correctly set forth and exhaustively dealt with..... The volumes are the only narrative we have of the seven months with which Krishnadas deals."

Price: 12s. 6d.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Phoenix, Natal

Phone
Day 24169

Phone
Night 833459

L. RAJKOUMAR (PTY.) LTD.

14, CROSS STREET, DURBAN.

Funeral Directors and Manufacturers of all classes of Coffins and Wreaths

Contractors to the INTERNATIONAL FUNERAL INSURANCE COMPANY, LIMITED.

Reg. Office: 39 CROSS STREET, DURBAN

Country Orders for Coffins and Wreaths accepted by phone and despatched by rail at the shortest notice.

DELHI DIARY

By Gandhiji

This is a collection of Gandhiji's prayer discourses which he delivered during his last stay in Delhi.

Dr. Rajendra Prasad in his foreword says:

".....In these pages one can read the anguish which he (Gandhiji) felt and the superhuman effort which he was making to restore and re-establish human standards of life and conduct amongst us."

Price: 10s.

Obtainable from:

'Indian Opinion,' P. Bag, Phoenix, Natal

INDIA LETTER

(From Our Own Correspondent)

Bombay, September 29.

A WARM welcome awaits the Indonesian Prime Minister, Dr. Sastromidjojo, who will pay a four-day visit to New Delhi on September 22. He will be accompanied by his wife. While problems of common concern are expected to be discussed, the main topic on which attention is likely to be given will relate to the proposed conference of Asian-African Prime Ministers at Colombo. SEATO, the Indo-China armistice and Mr. Nehru's proposed visit to China will figure prominently in the talks.

There is a suggestion from Jakarta that the next meeting of the Colombo Powers can also be held with this conference. At the last meeting of the Colombo Powers the Indonesian Prime Minister was entrusted with the task of exploring the prospects of holding an Asian-African Prime Ministers' conference. Dr. Sastromidjojo has been exchanging views with the heads of the countries concerned.

First, the Prime Ministers of India and Indonesia have to determine the scope of such a conference. The second point which has to be settled is the drawing up of a list of countries to be invited, although the existing Arab-Asian Group in the U.N. provides the necessary nucleus.

The third issue to be settled is the scope of the conference. Preservation of peace in the world, liquidation of colonialism, eradication of racialism and closer economic collaboration are the important subjects on which there can be profitable collaboration.

The country observed the 60th birthday of Acharya Vinoba Bhave, the foremost disciple of Mahatma Gandhi, who has taken up the work of economic revolution through love to fulfil the mission of his Master. The birthday of Vinobaji was observed through constructive work. Bhoodan (land-gift) and Sampatidan (gift of wealth) workers renewed pledge to reach the target fixed by Vinobaji. More and more men are leaving politics and joining the Bhoodan movement. Vinobaji is still in Bihar collecting land for the landless. Bihar has the largest number of landless labourers and Vinobaji has concentrated his efforts in that State. To-date he has collected

3,466,462 acres of land from 345,321 persons. After an attack of malaria, Vinobaji is covering now only 10 miles per day instead of 20 miles.

Sampatidan movement is also gaining ground. Many people have pledged to donate a part of their income regularly for the benefit of needy people. A millowner and a multi-millionaire of Ahmedabad, Shri Chandradan Lashkari, has given away all his properties for Sampatidan and has decided to live as a labourer. He has donated all his land to Sarvodaya Vidyalay, Bochasan. Veteran Socialist leader Sri G. G. Nehra and his wife have dedicated their lives to the work of Bhoodan. They have sold their property and given away the money as a Sampatidan.

Prohibition has become a very controversial issue. Independent inquiry in Andhra State revealed that prohibition has failed and bootlegging had increased in menacing proportion. The enquiry committee recommended that prohibition should be relaxed to a great extent. Andhra Government has not implemented this recommendation due to stiff opposition by Congressmen. After this the Planning Commission invited the views of the State Governments on the subject. Most of the 14 States who replied to the enquiry about prohibition in their area favoured its introduction gradually.

The Jammu and Kashmir and Hyderabad Governments replied that they had no plans to introduce prohibition. In Kutch there is no prohibition, but restrictions are imposed on the sale of liquor. The Governments of Bhopal, Coorg, Himachal Pradesh, Madhya Pradesh, Uttar Pradesh, Orissa and Madhya Bharat said that partial prohibition was already operating in their areas and it was their intention to proceed gradually.

Saurashtra, Madras and Bombay have total prohibition and they intended to pursue it. Andhra replied that there was prohibition throughout the State, but they were now examining the report of the Ramamurthy Committee on the working of prohibition. The Pepsu Government said that no steps had till now been taken to introduce prohibition, but it intended to review the position.

The Bombay Legislative Assembly passed a Bill to amend the Bombay Primary Education Act of 1947, which constitutes the first step towards making primary education compulsory in the State. Shri Dinkarrao Desai, the Education Minister, who piloted the Bill, said that the Government had issued orders introducing compulsory primary education in all villages in the State with a population of 1,000 and over.

In order to ensure that compulsion was effectively enforced, it was necessary to see that attendance in primary schools in compulsion areas was properly enforced. The Bill, therefore, proposed to establish primary school panchayats which would be empowered to take cognisance of offences of failure to send a child to an approved school.

Shri Desai said that the Government felt that persuasion coupled with penalty would be more effective in making compulsory primary education in the State a success. He pointed out that the Government was spending nearly three crores of rupees every year on free and compulsory primary education and had provided a large number of schools for that purpose. Experience had, however, shown that only one third of the students attended the schools.

While opposition members generally supported the principle underlying the Bill they demanded that primary education should be made free entirely and not only compulsory

At present education upto 4th Standard is free while a fee from 8 As. to Rs. 1.8 is levied in higher standards.

Co operative movement has received some set-back, according to official reports. After half a century the movement had succeeded in covering not more than one-fifth of the population, taking one member to represent a family of five. The movement actually lost ground in 1951-52, compared with the previous year. In 1950-51 it served 19.1 per cent of the population and in 1951-52 its coverage declined to 18.8 per cent. There has, likewise, been a decline in membership of agricultural credit societies from 33.65 lakhs to 28.04 lakhs. The ratio of deposits to working capital in agricultural credit societies has steadily fallen from 14.4 per cent in 1946-47 to 9.7 per cent in 1951-52. The net profit of all types of societies have fallen from about Rs. 697 lakhs in 1950-51 to 539 lakhs in 1951-52. The Government is considering ways and means to strengthen and expand the movement.

R. VITHAL

Bookkeeper, Writing up Sets of Books, Balance Sheets, Income Tax Returns.

Contact No. 213 Macosa House,

Second Floor,

17 Commissioner Street,

Ferretstown,

Johannesburg.

Phone 33-1654.

BONES WANTED

We Pay
£7 PER TON
F.O.R. your
Station or Siding

BAGS RETURNED RAILAGE PAID

For Full Particulars write to:

THE
BULL BRAND
FERTILIZERS LTD.

SARNIA,

NATAL.

'INDIAN OPINION'

(Founded By Mahatma Gandhi In 1903)

For The Moral, political and
Social Advancement Of Indians
In South Africa.

Published Every Friday.

Subscription Rates

Payable Always In Advance.

Within the Union	30s.	Annually
" " "	15s. 6d.	Half-yearly
Outside the Union	30s.	Annually
" " "	15s.	Half-yearly

Become a Subscriber and persuade your friends
to do likewise.

Apply to—

Manager,
Indian Opinion,
P. Bag, Phoenix, Natal.

*News the other papers
don't print
is to be found each week
in*

PEACE NEWS

World news—events in Africa,
Asia, America, Europe—news of
constructive peacemaking; race
relations; progress towards a
non-violent society.

Obtainable by air-mail each week from Britain at
50s. 6d. per year; sea-mail 21s.; 4 weeks trial sub-
scription (sea-mail) 2s. 6d.

South African representative:

ELLA B. ELDER

Brownlee Street, Stutterheim, Cape.

London office:

3 BLACKSTOCK ROAD, N. 4

BOOKS FOR SALE

INDIAN JUDGES (Biographical and critical sketches with portraits)	7	6	SOVIET ATTITUDE TOWARDS CHINA Pacts And Facts—Stanley Powell	5	0
EMINENT AMERICANS WHOM INDIA SHOULD KNOW—Jabez T. Sunderland	7	6	AMONG THE GREAT (Conversation with Romain Rolland, Mahatma Gandhi, Bertrand Russell, Rabindranath Tagore and Sri Anurobindo)—Dilip Kumar Roy	23	0
THE BHAGAVAD GITA—The Lord's Song— (An English Translation)—Annie Besant	1	0	TWO HISTORICAL TRIALS IN RED FORT —An account of the trial of the Officers of the I.N.A.	14	0
WHAT IS WRONG WITH INDIAN ECONOMIC LIFE? —Dr. V. K. R. V. Rao	3	0	WHY CRIPPS FAILED (Documented account from the Indian Nationalist point of view)—M. Subrahmanyam	2	6
OUR INDIA (Children's stories by various writers, illustrated) —Minoo Masani	2	6	GANDHI-JINNAH TALKS (Text of Correspondence and other relevant matter)	2	6
COTTAGE INDUSTRIES AND THEIR ROLE IN INDIAN ECONOMY—Prof. Rao	2	6	THE STORY OF MY EXPERIMENTS WITH TRUTH —M. K. Gandhi	15	0
GOLDEN NUMBER OF "INDIAN OPINION", 1914 (Souvenir of the Passive Resistance Movement in S.A., 1906-1914)	4	0	CHRISTIAN MISSIONS IN INDIA (Their place in India)—M. K. Gandhi	5	0
THE DELIVERANCE (A picture of the palpitating life of the joint family)	4	6	RAMANAMA—M. K. Gandhi	2	0
GANDHIAN TECHNIQUES IN THE MODERN WORLD—Pyarelal.	2	0	TOWARDS NON-VIOLENT SOCIALISM —M. K. Gandhi	5	0
INDIAN STATES' PROBLEM (Gandhiji's Writings and Utterances)—M. K. Gandhi	10	0	REBUILDING OUR VILLAGES—M. K. Gandhi	8	0
FOUNDATIONS OF PEACE (Critical study of the conditions which precipitated two world wars)—K. T. Shah	15	0	AN ATHEIST WITH GANDHI—Gora G. R. Rao	2	0
INDIA SPEAKING (Various contributions on economic, political, cultural and social problems of modern India)	15	0			

Obtainable from:

'Indian Opinion,'

P. Bag, Phoenix, Natal.

LIFE INSURANCE

Are you adequately insured?
 Have you provided for your dependants?
 Prepare for the future
 Life Insurance gives peace of mind for the unknown future.
 Insure with 'THE OLD MUTUAL' your friend for Life—
 The S.A. Mutual Life Assurance Society, which has
 best Bonus record in the WORLD.

Representative:—

DAYABHAI PATEL

P.O. Box 1760. } Business 33-0711
 JOHANNESBURG. } Phones:— } Residence 33-5961

Tel. Add: "Charotar" Telephone: 33-9885.

MANGHESTER TRADING

—CO. LTD.—

ESTABLISHED 1923

Wholesale Soft & Fancy Goods Merchants

—&—
 Direct Importers.

47, Commissioner Street,
 JOHANNESBURG.

Cable & Tel. Add.: "HARGVAN".

Phone 29388

P. HARGOVAN & CO.

(PTY.) LTD.

WHOLESALE MERCHANTS
 AND IMPORTERS.

P. O. BOX 1250.
 155/7 Warwick Avenue
 DURBAN.

BOOKS FOR SALE

Key to Health—Gandhiji	1	6
Diet and Diet Reform—Gandhiji	5	0
Cleanings—Mira	1	6
Selections from Gandhi—N. Bose	10	0
Public Finance and Our Poverty Gandhiji	3	0
Hindu Dharma—Gandhiji	8	0
Bhoodan Yajna	2	0
Sardar Vallabhbhai Patel (Vol.1)—N. D. Parekh	16	0
The Diary of Mahadev Desai—V. G. Desai	12	0

Obtainable from:

C/O INDIAN OPINION,
 P. Bag, Phoenix, Natal.

Phone 53.

Telegrams 'SOLANKI.'

P.O. Box 208.

Solanki & Co. Ltd.

Merchant & Direct Importers

Extensive range always carried in
 the following:

Silks, Drapery, Toilets, Per-
 fumes, Curios, Fashion Goods
 and Jewellery, Wide Range of
 Indian, Persian and Chinese
 Carpets.

Stockists of well-known branded
 Watches.

COPPERBELT PIONEER STORE

Where Quality and Service
 are Paramount.

Luanshya,

Northern Rhodesia.

BOOKS FOR SALE

GANDHIANA—D. G. Deshpande—(A Bibliography of Gandhian Literature)	5	0
PILGRIMAGE FOR PEACE—Pyarelal	12	6
TO STUDENTS—M. K. Gandhi	6	0
GANDHIAN ETHICS—Benoy Gopal Ray	2	0
BAPU—Marry F. Barr	4	0
COMMUNAL UNITY—M. K. Gandhi	25	0
FAMOUS PARSIS	7	6
SEVEN MONTHS WITH GANDHI—Kriandadas	12	6
STORY OF THE BIBLE—S. K. George	6	0
A RIGHTEOUS STRUGGLE—Mahadev Desai	2	3
THE POLITICAL PHILOSOPHY OF MAHATMA GANDHI—Gopinath Dhawan	17	9
GANDHIJI AS WE KNOW HIM—Intimate and delightful incidents by various writers	9	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. I.—M. K. Gandhi	15	0
NON-VIOLENCE IN PEACE AND WAR Vol. II.—M. K. Gandhi	14	0
THE STORY OF BARDOLI—Mahadev Desai	6	0
FROM YERAVDA MANDIR—M. K. Gandhi	1	0
MAHADEV DESAI'S EARLY LIFE —By Narahari D. Parikh	2	6
DEHUMANIZATION IN MODERN SOCIETY —Rene Fulop-Miller	1	0

Obtainable from:

"INDIAN OPINION,"

P. Bag, Phoenix, Natal.

Phones: 29121/3 (Switchboard)
24179 (Manager)

Cables & Tel. Add:
"PROSPERITY" (All Branches)

P.O. Box 2197

(Established 1927)

Premier Produce Co. (Pty) Ltd.

General Wholesale Merchants
EXPORTERS AND IMPORTERS

Buyers and large Stockists of all kinds of Indian and European Groceries, Provisions, Soaps, Oils, Grains, Beans, Peas, Kaffircorn, Malt, Maize, Maize Products, Wheat, Wheaten Products, Crockery, Hardware and also Coal of all types.

All enquiries for Export and Import
to the Head-Office.

Head-Office: "PREMIER HOUSE"
364 Pine Street, Durban.

also at

JOHANNESBURG

Phones: 34-3554/5
P.O. Box 200, Fordsburg,
82, Crown Road,
Fordsburg, Johannesburg.

BENONI

Benoni Coal Site
Phone 54-1813,
Rangeview Coal Sites—54-2205
P.O. Box 392, Benoni.

Proprietors:

C. L. Patel, D. K. Patel
V. B. Patel, H. J. Patel
K. C. Patel

The Star Clothing Factory

Wholesale Merchants

CLOTHING MANUFACTURERS

P.O. Box 237. Phone 514.
Jameson Road, Livingstone,
NORTHERN RHODESIA.

Our S.A. Representative:

H. L. Hompes & Co.,
(Pty.) Ltd.

Durban, P.O. Box 1301.
Johannesburg, P.O. Box 3480.
Capetown, P.O. Box 824.

—ATTRACTIVE— SAREE MATERIALS

Self Striped Georgette Crepes 45"
Green, White, Pink, Sky, Lemon
4/11 yd.

Self Check Fancy Voiles with Block
Designs 45" 4/11 yd.

Fancy USA Floral Voiles 38" 4/11 yd.

Two Tone and Rainbow Georgettes 45"
All Shades 4/11 yd.

Floral Bemergs 45" Red, Gold,
Green and Blue Designs 4/6 yd.

Bordered Georgette 45"
All Shades 3/11 yd.

Coloured Georgettes 45"
All Shades 3/11 yd.

Spotted Georgettes 45" Latest 4/6 yd.

Embossed Georgettes 45"
Basket Design 6/11 yd.

Georgette Jari Work Sarees
£4-10-0 each

Georgette Sarees Cotton Embroidery
£3/15/0 each

Benares and Tinsel Jari Borders
Big Range In Stock

BLOUSES

Chinese Embroidered Satin and
Georgette Blouses and Latest
Skippers 8/11 each.

CHAMPALS!

Plastic Fancy Tops with Heel
Size 3 to 7 18/6 pair
Also Leather 8/6 & 10/6 pair

Write For Samples:

JAYBEE SILK HOUSE

39 MARKET STREET, JOHANNESBURG.

DIWALI GREETING CARDS

Purchase your Diwali
Cards from Us:

We have all ranges in
English, Gujarati, Hindi
and Tamil (with en-
velopes).

Religious and other print-
ed cards assorted 3/6 doz.
National leaders import-
ed cards 9/-, 15/9, 18/9.
Religious in Art Cards
Imported 18/9, 15/9.

Cheque Books 1/3, 2/3,
each.

Obtainable at our only Address:

BHARAT MUSIC SALOON

AND BOOKSELLERS
(Corner Grey and Lorne Streets)

286 1/2 Grey Street, Phone: 26070.

DURBAN.

પુસ્તક પર મું—અંક ૪૦
તા. ૧૫ ઓક્ટોબર, ૧૯૫૪.
છુટક નકલ પેની ૬.
૩૨ શુક્રવારે બહાર પડે છે.

ઇન્ડિઅન

ઓપિનિઅન

મહાત્મા ગાંધીજીના હસ્તે સને ૧૯૦૩માં રચાયું.

★

શક્તીઓનો સદુપયોગ

(શ્રી. કેદારનાથજીના 'વિવેક અને સાધના'માંથી)

દાડની બદીપર ગાંધીજી

“મને જો આખા હોદ્દાને એક કલાકને માટે સરમુખત્યાર બનાવવામાં આવે તો સૌથી પહેલું કામ હું એ કંઈ કે કંઈ પણ નુકસાની આપ્યા વિના સ્વયં દાડનાં પીઠાં બંધ કરી દઉં અને તાડીના ઝાટોનો નાશ કરું.” ૧૯૦૭ની સાલમાં ગાંધીજીએ દાડને હોદ્દામાં પરદેશી રાજ્યની મોટામાં મોટી બદી તરીકે વર્ણવ્યો હતો. તેમણે વધુમાં કહ્યું હતું કે: “મારાં છોકરાં એને જો સળગતી આગ તરફ અથવા ઉંડાં પાણીમાં ધસતા જોઈ તો તેઓને પરાણે અટકાવતાં નહિ સંકોચાઉં. પરંતુ લાલ-પાણી (દાડ) તરફ ધસતું એ આગ અથવા ઉંડાં પાણી તરફ ધસવા કરતાં પણ વધારે ભયંકર છે. આગ-અને પાણી તો શરીરનો નાશ કરશે જ્યારે દાડ શરીર અને આત્મા બન્નેનો નાશ કરનાર છે. તેનાથી થતા આર્થિક નુકસાનનાં કરતાં નૈતિક નુકસાન વધારે છે. દાડ અને અપીણ તેના વ્યસનીઓનું અને તેનો વેપાર કરનારાઓનું પતન કરે છે. દાડીયો પતિ, માતા, ગણેશ વચ્ચેનો ભેદ ભૂલી જાય છે અને એવા શુનાઓ કરે છે કે જે તે બાનમાં હોય તો કરતાં લજવાય.”

★

આપણે આપણું જીવન અત્યંત વિચાર પુર્વક ચલાવવું જોઈએ. આપણી શક્તિઓને પ્રયત્ન પુર્વક વિકાસ કરીને તેમનો સતત સદુપયોગ કરવો જોઈએ તે શક્તિઓનો આપણે કેવળ વિકાસ કરીએ પણ તેમનો સદુપયોગ કરવાનું આપણને ન આ વડે તો તે શક્તિઓ આપણને તેમજ બીજાઓને પણ અનર્થકારી બને. તેથી શક્તિની વૃદ્ધિની સાથે જ તેની શુદ્ધિનો વિચાર, આગ્રહ અને પ્રયત્ન ચાલુ રાખવાની અત્યંત જરૂર છે. આવી રીતે વર્તતાં આપણા સદ્ગુણોને લીધે બીજાઓને થોડોક ઐહિક લાભ થતો હોય, કે તેમનું કંઈક કલ્યાણ થતું હોય તોયે આપણે તેમનાપર મોટો ઉપકાર કરીએ છીએ એવો ભાવ કે અહંકાર આપણામાં ઉત્પન્ન ન થવો જોઈએ. કારણ કે, સદ્ગુણી થવામાં ખરેખર આપણે પોતાનું જ સૌથી વધારે કલ્યાણ સાધીએ છીએ. સદ્ગુણોના ઉપાસકને સદ્ગુણોમાં જ તૃપ્તિ રહે છે. તે માટે બીજાઓ તરફથી માન, પ્રતિષ્ઠા મેળવવાની તે કદી ઈચ્છા રાખતો નથી. સદ્ગુણ આપણો સ્વભાવ બન્યો છે કે નહિ તે ઝોળખવાની આ મહત્વની નિશાની છે. સદ્ગુણ વિષે કંઈક વિશેષતા લાગવી ને તેથી અહંકાર થવો, તેને લીધે બીજાઓને તુચ્છ ગાનવા-આ બધી છુદ્દ મનોવૃત્તિઓ હોઈ તે ક્યારેક પણ આપણા પતનનું કારણ બને છે. આપણી ઉન્નતિને તે બાધક છે. આ મનોવૃત્તિઓ આપણામાં છે ત્યાં સુધી આપણે સદ્ગુણોના સાચા ઉપાસક બન્યા નથી એમ આપણે સમજવું, સદ્ગુણી થવાના કરતાં આપણે સદ્ગુણી છીએ એમ બતાવવામાં આપણને સંતોષ જણાતો હોય તો આપણામાં દંભ છે એમ સમજવું; અને સદ્ગુણ વિષે આપણને અહંકાર થતો હોય તો કેવળ સદ્ગુણમાં આપણને તૃપ્તિ થતી નથી પણ તે માટે હજી અહંકારની જરૂર છે એમ સિદ્ધ થાય છે. તેથી જે પ્રમાણમાં આપણામાં અહંકાર હોય તે પ્રમાણમાં સદ્ગુણમાં ખામી છે એમ આપણે સમજવું જોઈએ. સદ્ગુણનું વાસ્તવિક પરિણામ આત્મસંતોષ છે. તે આત્મસંતોષના કરતાં અહંકારથી મળતું સુખ કે આનંદ જેને શ્રેષ્ઠ કોઈને લાગતો હોય તેનામાં સદ્ગુણો ઉત્યા છે, તે તેનો સ્વભાવ બન્યા છે, એમ શી રીતે કહી શકાય? અને એ અહંકાર તેનામાં બીજા કયા હુણો પેદા કરશે તેનું શું ઠેકાણું? આપણા જ્ઞાનમાં, સદ્ગુણોમાં અને નીતિમત્તામાં સરળતા અને પૂર્ણતા આવી નથી ત્યાં સુધી તેમાંથી આપણું પતન થવાની ધારતી હોય છે. માન, પ્રતિષ્ઠા, દંભ, અહંકાર-એ બધા પતનના રસ્તા છે. શ્રેયની ઈચ્છા કરનારે તે માર્ગે કદાપિ ન જવું જોઈએ. સદ્ગુણ આપણો સ્વભાવ બની જાય તો નિરહંકારપણું આપોઆપ આવશે. સદાચારી અને સદ્ગુણી થવામાં જ આપણું ખરું કલ્યાણ છે અને તેથી જ આપણને સાચી શાંતી મળશે, એ આપણે કદી ન ભુલવું જોઈએ. છુદ્દ મોહમાં આપણે ન સપડાવું જોઈએ. સદ્ગુણોને કારણે આપણામાં મહા પેદા થાય, અહંકાર નિર્મોલ થાય, તો તે સદ્ગુણો આપણને પર્યા નથી એમ આપણે સમજવું જોઈએ.

“ઇન્ડિયન ઓપિનિયન”

શુક્રવાર તા. ૧૫ ઓક્ટોબર, ૧૯૫૪.

ડૉ. મહાન નિવૃત્ત ધરો

શ્રી મવારની સાંજના અખબરો માં યુનીવર્સના વડા પ્રધાન ડૉ. ડી. એફ. મહાનના નવેમ્બર માસ માં નીચ્છ યાત્રા દરમિયાન બહાર પડેલા ખબરથી અમને જરાએ તાજુબી કે આશ્ચર્ય નથી થયો. તેઓ ગોડાવડેલા નીચ્છ યાત્રાના દિવસે સુચન તો કરવાનું યદ્યુક્ત હતું અને તેમની વય અને ન.દુરસ્ત તબીબતની દ્રષ્ટિએ જોતાં અમને ખાતોજ હતી કે તેઓ ગોડા નાં પરંતુ વડેલા નીચ્છ યાત્રા તાજુબી તો એટલીજ કે અત્યાર લગી તેઓ ટકી શક્યા. ખીજે પ્રશ્ન એ છે કે ખા.સ કરી દોડીએ તરીકે અને સામાન્ય રીતે ખીન-ગે.રાએ તરીકે આપણા વડા પ્રધાનની નિવૃત્તિ થી અમે ખુશી છીએ કે નાખુશ. એ ખાખતમા અમારી લાગણીઓ મીશ્રિત છે. તેમની તંદુરસ્તીની દ્રષ્ટિએ જોતાં તેઓ નિવૃત્ત થાય છે તેથી અમે જરાયે નાખુશ નથી. એક રાજકીય નેતાની દ્રષ્ટિએ અમે માનીએ છીએ કે હાલના પ્રધાન મંડળના નાણા ખાતા ના મત્રી મી. હવંબા સિવાય તેઓજ એક સારામા સારા હતા. ખીનએ ના કરતાં તેમને મળી શકે તે સહેલું હતું અને તેમની સાથે કામ પાડવું પણ સહેલું હતું. તેમની શુભનિધિઓ અને ધરાદાઓ-જોને વિષે કોઇથી શંકા નહિજ ઉઠાવી શકાય કેમકે તે શાસ્ત્રો વડે પ્રેતસાહિત થયેલ હોવાનો તેઓ દાવો કરતા હતા-છતાં અમે એટલું તો માનીએજ છીએ કે તેમણે, બંને કદાચ અણગમ્યુપણે, ખાજ એટલી ખમાડી નાખેલી છે કે હવે તે તેમના કાણુ ઇ બહાર ચાલી મઇ છે. તેનો હવે તેમને શોચ થતો હોય તે અમને જરાયે તાજુબી નહિ થાય. એક વ્યકિત તરીકે ડૉ. મહાનને માટે અમે ઉડું માન ધરાવીએ છીએ. ખડકો રાજકીય ક્ષેત્રમાં પણ હોદ્દાઓ તરીકે આપણું એ તો નજ ખુશીએ કે કેપટાઉન એમીમેન્ટની દરતીવું સહણું નહિ તો મોટા ભાગનું માન ડૉ. મહાનનેજ ધરે છે. આજે તે નકામા કામજોનો દુકડો યદ્ય ગયું છે એ જુદો વાત છે. આજે પણ અમને લાગે છે કે વસ્તુ રિયલિ જો એકલા ડૉ. મહાન અને મી. હવંબાના હાથમાંજ સુકી દેવામાં આવેલી હોય તો તેમની પાસેથી આપણે વધારે લાભ મેળવી શકીએ. પરંતુ અમે કહી શકા તેમ

ખાજ હવે તેઓના હાથથી બહાર ચલી ગઇ છે. અમારે વિઃસંકાયપણે કહેવું જોઇએ કે ડૉ. મહાન અને તેમની નેશનલીસ્ટ પાર્ટીની ધ્યોડીશ શાહીવાદ વિરુદ્ધની કડવાશ બરી લગણી સાથે અમે સંપુર્ણ દિલસેાજ ધરાવીએ છીએ. એટલું તો કહેવુંજ પડશે કે ધ્યોડીશો એ ખુતકાળમાં ખુતો કરેલી છે, અને ખે.ર લડાઇ વખતના બન.વેથી આફ્રિકાનેરોનાં હઝો દુખાવાં છે એ સંપુર્ણપણે સમજી શકાય છે. હડીકત માં પ્રતિષ્ઠિત ધ્યોડીશોએજ તેને સખત શબ્દોમાં એ વખતેજ વખોડી કાઢવા હતા. ખુશી થવા જેવું છે કે કુમર ડેના નેશનલીસ્ટોએ કરેલાં બાપણે માં એ વસ્તુ રિચકારાતું નેશનલીસ્ટો એ હડાપણુ લાખવું હતું પરંતુ ખુતકાળમાં બનેલી વસ્તુઓ પાદ કમી કરતી અને તેનું ઝેર સંચરી રાખવું હંદ નહિ ગણાય. કુનીયાની પ્રખતી સાથે આપણી દ્રષ્ટિ પણ બહોળી થવી જોઇએ, સંકુચિત નહિ થવી જોઇએ, કે જે વસ્તુ નેશનલીસ્ટોને વિષે જોવામાં આવી રહી છે. અને અમને ઉડો ખેદ થાય છે કે ડૉ. મહાનને જાણે વા અણુનણુ તેને ઉતોજન આપેલું છે. રાજવાદનો અમે વિરોધ કરતા નથી. એ સૌનામાં હે.વો જોઇએ. પરંતુ તેનાપર કોઇ પણ અધુક વર્ગનો હજરો ન હોઇ શકે. તે સંકુચિત નહિ હોવો જોઇએ. નેશનલીસ્ટ પાર્ટીનો રાજવાદ અમને તો ધ્યોડીશ શાહીવાદ કરતાંય વધારે ખરાબ લાગે છે. વસતીના વિશ.ળ વર્ગની ઇચ્છાઓ અને લાખણીઓની સર્વથા અવગણના કરીને અને તેને યુવામો તરીકેના દરજ્જે આપીને અને એ રીતને તેઓ પ્રત્યે વર્તાવ રાખીને આ દેશમાં આફ્રિકાનેર પ્રબલતાક રાખવ રથાપવાનું સ્વપ્નું સેવવું એ જંમલીપણાની પરિસામાજ ગણાય. આ વસ્તુની અમે અદિ ચચી કરીએ છીએ કારણુ કમનસામે ડૉ. મહાન તેને ઉતોજન અને ડેકો આપતા આ-વંલા છે. ખરો રાજવાદ આ દેશમાં વસી રહેલા સધના લોકોની લાખણી ઓ અને અભિલાષાઓને માન આપવામાં અને જાતી, યાતી કે વણુની બેદ રાખ્યા સિવાય સૌને પોતાની શક્તિએ ખીમવવાની સંપુર્ણ તક આપવામાં અને આ દેશ તેઓને

પોતાનો છે અને તેને માટે તેઓ ખર્ચ ધરાવે છે અને તેને માટે પોતાના બન કુર્યાન કરતા તજવાર છે એવી ખાવના તેઓનામાં ઉત્પલ કરવામાં રહેલો છે જે રાજવાદનો નેશનલીસ્ટો આજે ઉપરેશ દઇ રહ્યા છે એ, અમારે સખેદ કહેવું જોઇએ કે, સંકુચિત અને અનીતીખરેલો છે, અને તેથી નાશ પામવાને સરખયેલો છે. પરંતુ નાશ પામશે તે પહેલાં લાખો લોકોના ઉપર અરિસમ સંકેટો નાખશે અને અંતે આ દેશમાં જેટલું સાં છે તેનો પણ નાશ કરતો જશે. એક ધર્મવેતા તરીકે ડૉ. મહાન પાસેથી જેટી આશા રાખવામાં આવે છે. નિવૃત્ત થવા પાદ શાંત ધ્યોડીશોમાં તેમને પે.તે કરેલી બુલોનો ઉડો વિચાર કરવાનો અને ઉવટની ધ્યોડીશ પણ આ દેશને વિનાશમાંથી બચાવવા ઇખરી ય.ન અને માર્ગદર્શન શોધવાને તેમને અવકાશ મળશે. ખીન-ગે.રાએને લાગે વળગે છે તેટલે દરજ્જે ડૉ. મહાનને વિષે અમે એટલુંજ કહી શકીએ છીએ કે તેઓ આપણા પહેલા નખરના દુસ્મન છે, પરંતુ તે એવા દુસ્મન છે કે જેને આપણે ઝોળખીએ છીએ, અને ઝોળખી નહિ શકાય તેવા મીચ કરતાં ઝોળખી શકાય તેવા દુસ્મન બનેા. અથવા તો “નાદાન હોસ્ત કરતાં દાનો દુસ્મન બલો.” ડૉ. મહાનને માટે અમારી એટલીજ પ્રાર્થના છે કે હજર તેમને સારી તંદુરસ્ત આપે અને સન-માર્ગે દેરે.

એમ. એલ. સુલતાન ટેકનીકલ કોલેજ

શ્રી નીવાર ઓક્ટોબર તા. ૨ જીના ૧૯૫૪માં ડૉ. ખી. એમ. નારખથના હાથથી એમ. એલ. સુલતાન ટેકનીકલ કોલેજના થએલાં ખાત સુદર્નનો પ્રસંગ દક્ષિણ આફ્રિકાની હોદ્દો કામની તવારીખમાં એક અપુર્વ પ્રસંગ હતો. પચીસ વર્ષ પર ગણ્યા ગાંધ્યા ઠોમી બાવના ધરાવનારા નવ યુવાનોએ આરંભેલું કાર્ય ક્ષીખૂત થવા નો એ પ્રસંગ હતો. એમ કહેવું અતિશયોક્તિ બરેલું નહિ ગણાય કે એકજ માણસનું સ્વપન સિદ્ધ થયું અને એ માણસ તો એડવોકેટ આલખટ કોરોફર. મોટી ઉમરના નોકરીયાત વર્ગના માણસો જેમને માટે, શિક્ષણની કશી સગવડ નહિ હતી, તેઓને માટે અખ્યાસ ચાલુ રાખવાના રાત્રીના વગી શરૂ કરવાનો વિચાર કોથી પ્રથમ એડવોકેટ કોરોફરને આવ્યો હતો અને તેમના પ્રખતથી કેટલાક સ્વયં-સેવકોની અને પોતાના વખતનો મોમ આપનારા કેટલાક શિક્ષકોની સહાયતા થી એ વગી પ્રથમ પ્રીન્સ એડવક

સ્ક્રીટ અને કેસ સ્ક્રીટના ખુણાપર આવેલી એ વખતની હોદ્દો ટેમીશ ઇન્સ્ટીટ્યુટમાં તેમજ કાલોવલ સ્ક્રીટ ગવર્નમેન્ટ ઇન્ડિયન સ્કુલમાં શરૂ કરવામાં આવ્યા હતા. ત્યારપાદ કેટલીક સુદત પછી ડૉ. ખી. એમ. નારખથની મદદ મળવાનું હોદ્દો ઠોમને સહભાગ્ય પ્રાપ્ત થયું હતું. ડૉ. નારખથ દક્ષિણ આફ્રિકામાં હુતર ઉલોમ શાળાની સ્ક્રીટના પિતા હતા અને આ દેશમાં પહેલાવડેલી ટેકનીકલ કોલેજના રથાપક હતા. તેમની મહાન લાગ વગથી હોદ્દો ઠોમ તરફથી અલાવાતા ઉપરોક્ત વગીને સરકાર તરફથી સહાયતા મળી અને તે પછી તેની સહાયે હાજ એમ. એલ. સુલતાન એક ગીરમોડીયા અજુરમાંથી હોદ્દો ઠોમના એક અતિ શ્રીમંત શખ્સ બનાવ અને પોતે કરેલાં એક લાખ પાઉન્ડના “ગેરેટિવલ એન્ડ એજ્યુકેશનલ ટ્રસ્ટ” માંથી પા. ૩૩,૦૦૦ ની આદશાહી રકમ હુતર ઉલોગના શિક્ષણની સંરથા મટે આપી. પોતે પૈસો કમાઇ જાણે તેમ તેનો સદુપયોગ પણ કરી જાણે એ તેમના કાર્યથી તેમણે જમતને ખતાવી આપ્યું. ત્યાર પાદ ડૉ. નારખથની ગ્રેરણુ અને મદદથી સંરથાના પહેલા પ્રીન્સી પલ તરીકે મી. એચ. નેટ્રેસ સાંપડ્યા. તેમને પણ હોદ્દો ઠોમની સમક્ષ ઇશરે જ મોકલવા. તેઓ દક્ષિણ આફ્રિકાના વિમાની ઇળના કરનલ નેટ્રેસ હતા. બને વિશ્વ યુદ્ધમાં સક્રિય ભાગ લીધો હતો અને હુતર ઉલોગના શિક્ષણનું ઉચ્ચ જ્ઞાન ધરાવતા હતા. એટલે મી. નેટ્રેસ માત્ર વિમાનનાજ સંચાલક નહોતા. ૪૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓની ટેકની કલ કોલેજનું આશ્વર્જનક શક્તિ અને કામેલીયતથી સચાલન કરીને તે માનવીઓના પણ સંચાલક છે એ સિદ્ધ કરી આપેલું છે. ખાતસુક્રંત વખતે મીસીસ નેટ્રેસના નામનો ઉલ્લેખ કરશે રહી ગયેલો જોઇ અમને જરા તાજુબી યદ્ય હતી. કેમકે આપણી ઠોમની બહેનોને માટે શીવણના વગી અલાવી તેમણે ઇણી બહેનોને શીવણ કામમાં રસ લેતી કરી હતી જેને માટે તેઓ તેમની અત્યંત ઋણી છે. મી. નેટ્રેસ માત્ર શિક્ષણ કાર્યમાંજ કોલેજનું મખજ છે એટલુંજ નહિ પરંતુ કોલેજ ના ભાવિ બખ મકાનને માટે જખર દસ્ત કાળો ઉભો કરવામાં પણ તેમણે પોતાની અતુપમ શક્તિ ખતાવી આપેલી છે. એ ઉપરાંત ખીન એક બાઇ જે કોઇ પણ જાતના દમામ વખર પડા પાછળ રહી કોલેજની યુક સેવા બખવી રહ્યા છે તેમની ઠોમે કદર કરવી જીવવી નહિ જોઇએ તે છે કોલેજ કોલેજીય ના સેક્રેટરી અને કોલેજના રજીસ્ટ્રાર મી. જેક નાયડુ.

આ મુખ્ય રથબો છે કે જેના પર ડોલેજની ગમ્ય ઇમારત અણખ રહેલી છે અને હુગર ઉલોમ શાળાના કાર્યમાં દોઢી ઠામની જાન મહેનતના ચિરચાપ સ્મારક તરીકે ઉભી રહેશે, કારણ એજ એક એની અંગેડ સરચા છે કે જેમાં તવંચર, મધ્યમવર્ગ તેમજ સ્ત્રીય વર્ગ એ સઘળાએ પોતાનો યોગ્ય ઠાણો આપેલો છે.

એ સાથે આપણે આ ડરખાન સીટી કાઉન્સિલે તેમજ યુનીયન સરકારે આ કાર્યમાં દાખલેથી ઉદારતાની કદર કરવાનું બુદ્ધિ નહિ જોઇએ. કેમકે તેઓની સદાપતા વિના આપણે કદાચ દબ્બુ પણ હવાઈ કિલ્લાજ આંધતા રહ્યા હોત. આપણો ભૂત કાળનો કડવો અનુભવ એ છે કે ખીન-ગોરાઓને લગતું કંઈ પણ કાર્ય હોય પછી તે દોઢીએ હોય કે કલકો હોય કે આફ્રિકનો હોય-તેમાં સત્તાધીશો હમેશાં ગોઠણમાંથી ગતીએ આગતા આવેલા છે પરંતુ ફરી ડો નારખય અને મી. નેરૂએનો આમાર માનીએ કે તેમની લાગવમથી ડરખાનની મ્યુની-સીપાલીટીએ પા. ૩૦,૦૦૦ની કીમત ની ડોલેજના મકાનો માટે છ એકર જમીન ઉપરાંત મકાનોની આંધણી પેટ પા. ૧૨૨૫૦નું દાન આપીને અને

યુનીયન સરકારે ઠામ તરફથી આપવા માં આવેલા પ્રત્યેક પાઉન્ડે પોતાના તરફથી પાઉન્ડની મંદદ આપવાની ઉદારતા દાખલેલી છે.

આ ડોલેજ દોઢી ઠામને આશિ-વદિરૂપ યજ પરીક્ષી છે જે વરતુ પચ્ચીસ વર્ષના ગાળામાં તેણે કરેલી મદાન પ્રગતી પરથી તેમજ દોઢી ઠામ અને સત્તાધીશો તરફથી વાળવમાં આવેલા ઉદાર પ્રત્યુત્તર પરથી સિદ્ધ થયું છે.

ડેટલાક વખતથી ડોલેજના વગો શ સ્ત્રી ડોલેજના મકાનમાં આગતા આવેલા છે. હવે ટેકનીકલ ડોલેજના વિદ્યાર્થીઓ તેમજ રટાક એક વર્ષમાં પોતાની માલીકીના મકાનમાં જવાની આશા સેવી રહ્યા છે. દોઢી ઠામ પ્રાર્થના કરી રહી છે કે ડો. નારખય, કે જેમણે ડોલેજને જે સ્થિતિએ તે આજે પહેલેથી છે તે સ્થિતિએ પર્કે-યાગમાં ઘણો જ આગળ પડતો ભાગ ભજવેલો છે તેમને ઇશ્વર દીધેલું કરે અને તંદુરસ્તી અક્ષે કે જેથી દક્ષિણ આફ્રિકાના સઘળા વર્ગના લોકોની શુદ્ધિ અને આત્માને ખીલવવાનું તેઓ તું સુંદર કાર્ય તેઓ આણુ રાખી શકે અને ડોલેજનું ખાતરુદ્ધત્ત્વ થયું તેમ તેનું ઉદ્દાટન પણ તેમના જ મુખ્યારક હાયથી થાય.

તેને પુરો વિશ્વાસ દતો. ફુગર લોક શાસનમાં અને પ્રજાની ઇચ્છામાં પણ માનવો દતો. પ્રજાના પ્રતિનિધિઓને માટે અને પ્રજાની અગ્રગાની માટે તેને વણું માન દતું.

કેનીયા ક સહના યુરોપીયન ઉતાડ્ઝોની દરિયાદ

અમે અફવાડીએ ઇંગ્લાંડથી આવેલી કેનીયા કાસકમાં પોર્ટ સુગનથી મકકા દબ્બ પટી પાછા ફરતા ડેટલાક વાંચણુ એ યદયા દતા અને સ્ટીમર ડરખાન આવતાં તેઓ આદિ ઉતર્તા હતા. આ સ્ટીમરમાં એકજ વર્ગ છે તેની સઘળા ઉતરુઓને માટે ખેસતા, જમવા, સ્ટીમીંગ યાથનો ઉપયોગ કરવા નદાવા ધોવા વિગેરેને માટે ઇલાયદી સગવડો નહોતી. આથી યુરોપીયન ઉતાડ્ઝો એ દરિયાદ કરી છે જે લંડનની આશીસપર રવાના કરવામાં આવી છે.

યુનાઇટેડ પાર્ટીપર ગી. સ્ટ્રાયડમ જમીન ખાતાના પ્રધાન અને ટ્રાંસવાલની નેશનલીસ્ટ પાર્ટીના લીડર મી જે. જી સ્ટ્રાયડમે પ્રીટરીયામાં મળેલી વર્ષીક કોંગ્રેસમાં બાપચુ કરતાં કહ્યું હતું કે, યુનાઇટેડ પાર્ટીના રેતા મી સ્ટ્રાયડસ અને તેમના ડેટલાક સાથીઓ કહે છે કે નેશનલીસ્ટ પાર્ટી ની સરકાર એ અચુક આદર્શી જતા કરે તો તેઓ તેને સંપુર્ણ ટેકા આપે. તેમાંનો એક આદર્શ પાર્લામેન્ટની ઠાણે છે.

સર્વોપરિતા ઓ ખીને રીપબ્લીક. એ લોકોને નેશનલીસ્ટ પાર્ટી એટલુંજ કહી શકે કે: "તમારો આમાર થયો. અમારે તમારા ટેકાની જરૂર નથી. અમારાથી નિરૂદ્ધ ટેકા એ લોકોને અમે અમારા પક્ષના ડરવા માગીએ છીએ પરંતુ સહકારની તેઓની શરતો અમે કચુપ કરવા તઇયાર નથી. રીપબ્લીકનો આદર્શ તેઓના ટેકા વગર સિદ્ધ થશે.

મી સ્ટ્રાયડમ પોતાની જાંઘીમાં પડેલીજ વાર યુરોપી યુસાફરીએ નીજા છે. આણુ આશા રાખીએ કે તેમની દ્રષ્ટિ ખહોળી થાય અને આજે જે સંકુચિત વિચારો ધરાવી રહ્યા છે તેમાં પરિવર્તન થય.

—મારત સરકાર આખા દેશમાં પોતા ના નોકરોને ખાદીનો ગણવેશ આપવા સૂચન પર વિચાર કરે છે. એની શરૂઆત પ્રથમ ટપાલ ખાતાથી થશે. આ ખાતાના પગ હમ્બર માણુઓને ખાદીના ગણવેશ અપારો.

તું ગમે તેવા દુઃખમાં આવી પડે પણ તારી જાતને સળગતી મિલ્યુમત્તી જેવી રાખ કે જે સળગે છે ત્યારે હસતી હોય તેમ ઠાણે છે, પણ પીમળે છે ત્યારે આંસુ સારતી હોય એમ તેમાંનો એક આદર્શ પાર્લામેન્ટની ઠાણે છે.

નોંધ અને સમાચાર

આફ્રિકાનરોના સિદ્ધ થએલા આદર્શો ડરખાનના સીટી ઠાણમાં ફુગર ડેની મળેલી સભામાં બાપચુ કરતાં જમીન ખાતાના પ્રધાન મી. જે. જી. સ્ટ્રાયડમે કહ્યું હતું કે, આફ્રિકાનરોના પથા આદર્શો સિદ્ધ થયા છે. આફ્રિકાનરને હવે એ ભય નથી રહ્યો કે તેની ભાષા અને સાંસ્કૃતિક દરો છીન વાઇ જશે. તેને બદલે હવે અંગ્રેજોને ડર ભાગી રહ્યો છે કે તેઓની ભાષાના દોષા યાવ્યા જશે.

મી. સ્ટ્રાયડમે કહ્યું કે, હું તેઓને ખાતી આપવા માંચું છું કે, લોડ મીલનર અને ખીન શાહીવાદીઓએ જેવું અમને કરવાનો પ્રયત્ન કર્યો હતો તેવું અમે તેઓને નહિ કરીએ.

મી. સ્ટ્રાયડમે કહ્યું કે પચાસ વર્ષ બાદ આજે પોલ ફુમરતું નામ અને કીર્તી કદી નહિ હતી તેટલી ઉંચે ચડી છે જ્યારે ખ્રીટીશ શાહીવાદની પડતી થતા સાથે રોડજ, ચેમ્પરલેન અને મીલનરના નામો અને કીર્તી ઘટવા લાગ્યાં છે. દક્ષિણ આફ્રિકાની ખેર લગાઇમાં ખેર લોકોની હાર યજ ત્યારે લોડ મીલનરને લાગ્યું હતું કે તેમની જાત યજ છે. આજે જેવામાં આવી રહ્યું છે કે જાત લોડ મીલનરની અને ખ્રીટીશ શાહીવાદની નથી યજ પરંતુ ફુમરવાદનો વિજય થયો છે.

મી. સ્ટ્રાયડમે કહ્યું કે, પોતાના લોકોની આઝાદીના હિમાયતી તરીકે ફુમરને અંજલી આપતાં આપણે એ નાના પ્રજાસત્તાક રાજ્યો સામે ખ્રીટીશ શાહીવાદનો અંજલી યુદ્ધનો વિરોધ કરનારા અંગ્રેજોને બૂરી નહિ જઇએ. લોહડ જ્યોર્જ, ડેમ્પલેસ બેનરમેન અને એમીલી ડોબહાઉસ જેવી સજા રીઓનાના નામો પ્રત્યે આફ્રિકાનરોએ કાયમને માટે ઉચ્ચ આદર રાખવો જોઇએ. તેમણે કહ્યું કે આફ્રિકાનર પ્રજાને એ મદાન કાર્યો કરવાના છે. એક સંપુર્ણ પ્રજાસત્તાક રાજ્ય રચાવવાનું અને ખીલું આ કાળા ખંડમાં ગોરાનો સુધારો ટકાવી રાખવાનું.

જ્યાં સુધી બની શકે તેટલા સઘળા ગોરા સંગીત યજને ઉભા નહિ રહે ત્યાં સુધી દક્ષિણ આફ્રિકામાં ગોરા સુધારો ટકી શકશે નહિ.

મી. સ્ટ્રાયડમે કહ્યું કે આફ્રિકાનરો ની પ્રજાસત્તાક રાજ્યને માટેની લડત તેો અર્થ યવો કરવો નહિ જોઇએ કે એ ખ્રીટીશ વિરુદ્ધનું પપણું છે. બનવા કાળ હતું કે ફ્રાંસે કે જરમની એ નહિ ને ગ્રેટ બ્રીટને એ પ્રજાસત્તાક રાજ્યોને હરાવી તેઓની સ્વતંત્રતાનો નાશ કર્યો હતો.

મી. સ્ટ્રાયડમે કહ્યું કે ફુગરની મદાન ખાતીપતો એ હતી કે પોતાના લોકો માં અને તેઓના આઝાદીના હકમાં

K.M. Loodhia & Co.

Manufacturing Jewellers and General Dealers

22 ct Jewellery made to order in latest designs

બાવિસ કેરટ

સોનાના ઠાગીના ખાસ અમારી જાતી દેખરેખ નીચે અમને અપાયણુ કામ સંતોષ પામે એવી રીતે કરીએ છીએ.

નેકલેસ, જુદી જુદી ડીઝાઇનની બંગડી અહોડા, સાડીની પીન, વીટી બકકલ એરોંગ વીગેરે બનાવીએ છીએ.

106 Prince Edward Street, Durban.

મરહુમ હાજી એમ. એલ. સુલતાનની ડુંકે જીવન રેખા

(મી. નેટ્સે આપેલી અંગ્રેજીનું ગુજરાતી ભાષાંતર)

મરહુમ હાજી સુલતાનનો જન્મ દક્ષિણ હિંદના મલબાર જિલ્લામાં આવેલા કવીલનમાં ૧૮૭૩ના ફેબ્રુઆરીની તા. ૧૬મીના થયો હતો અને મરણ ૧૯૫૩ના સપ્ટેમ્બરની તા. ૬ ઠીના નાટાલમાં ડરબનની નજીક આવેલા એરકમ્બમાં થયું હતું. તેમણે પ્રાથમિક શિક્ષણ હોંદમાં લીધું હતું પરંતુ તેમના પિતાનું અવસાન થવાથી ૧૪ વર્ષની વયે તેમણે અભ્યાસ છોડી દીધો હતો. નાણાબીજ પડવાથી તે પિતાના વાસણ બનાવવાનું કામ મોટે સુધી કરતા હતા. પરંતુ તેથી તેમનું ગુજરાન નહિ થવાથી તેમણે સીમોન જ્વાનો ઠરાવ કર્યો. લાંબી મુસાફરીમાં સ્ટીમરનું એજન્ટ ખોટકો ગયું અને ટ્રીડીકોરીનમાં તેમને પડી રહેવું પડ્યું. એજન્ટ સમૂહ કરતાં ઘણા વિવેક વીત્યા અને તે દરમિયાન પૈસા પુટી પડ્યા. તેટલામાં હોંદી વસાહતીઓ માટે ભરતીનું કામ કરનારા આસ્ટીયાઓના હાથમાં તે પડી ગયા અને ૧૮૯૦ના સાલમાં તેમને નાટાલ લાવવામાં આવ્યા. ત્યાર પાદ તેમણે હેટલીક સુદત સુધી સ્થીરતાથી સરકારની નોકરી કરી. ખીરીયા રોડ ના સ્ટેશનપર હમાલ તરીકે કામ કરતાં નાટાલમાં જીવના વખતથી આવેલ વ્યક્તિઓના તે સમાગમમાં આવ્યા અને તેઓના ઉત્સાહ અને દુરદેશીથી તેમને ઘણું લાભ થયો. ખીજા ઘણાં ની જેમ તેમની ગીરમીટની સુદત પુરી થતાં તે ટ્રાંસવાલ જવાને આકર્ષણા ન્યાં જોહાનીસઅર્ગની એક જાણીની હેટલમાં તેમણે વેટરની નોકરી કરી.

તેમની સ્વાભાવિક નમ્રતા અને સેવા ભાવનાથી તે લોકપ્રિય થઈ પડ્યા અને ઘણી બક્ષીસો મળી. એ નાણા તેમણે ફરી નાટાલ જવાને સંધરી રાખ્યા. વજી વર્ષ પાદ તે નાટાલ જઈ શક્યા અને ત્યાં જઈ ખીરેમા ખેતી શરૂ કરી. ત્યાર પાદ તે એરકમ્બમાં બનાનાના કામર ખન્યા અને તેમના જીવન તે મોટો ભાગ તેમાં વીતાવ્યો. ૧૯૦૫ માં તેમણે મરીયમ ખીખી સાથે લગ્ન કર્યા જેમનાથી તેમને ચાર પુત્રો અને ૭ પુત્રીઓ થઈ. ૧૯૩૩ના અક્ટોબર માં તેમના પતિના અવસાનથી તેમને જાહેરો આવાન લાગ્યો. ખેતી છોડી તેમનું ધ્યાન વેપારમાં પરોવાયું. નાન પછમાં ખુબ મહેનત મજુરી કરેલી તેથી તે બહુ મહેનતુ વેપારી બન્યા.

પ્રથમ તેમણે તમાકુનો વેપાર કર્યો. શરૂમાં નફો થયો પરંતુ પાછળથી નિરાશા અને તુકસાન થયું. એ તુકસાનીનું નિવારણ કરવા એ સ્ટોટમાં એક વૈદિક દવાઓના નિખ્યાત સાથે

ભાગમાં જોડાયા અને ચાર વર્ષ માંદા એને સાજા કરવાનું કામ કર્યું. વેપારના કાયદા જાણી નેમણે ૧૦૬ વીકટોરીયા સ્ટ્રીટમાં હોલસેલ અને રીટેલ વેપાર ખોલ્યો અને સાથે સાથે સ્ટેમક્રૂડ હીલમાં પાનની ખેતી શરૂ કરી. તેમાં તેમને સારો નફો થયો અને પોતાની કમાઈ તેમણે વેપારમાં જ નાખી અને સ્થાવર મીલકતોમાં નાણા રોક્યા.

વેપારમાં સફળતા મળી એટલે તેમને સ્વદેશ યાત્રા કરવાનું મન થયું. ખીત્રો ની ખોજ કરતા સ્વદેશ ગયા પરંતુ ઘણા ખરા આસ્થા ગયા હોવાથી સ્વદેશ માં રહેવાનો ત્રોહ ઉતરી ગયો અને ૭ માસમાં પાછા નાટાલ આવ્યા.

સ્થાવર મીલકતમાં જલદી અને સારો નફો થતાં તેમણે એ કંધાપર મન પરોવ્યું. તેમાં તેમની વેપારી કુનેહથી તેમને ઉત્તરોત્તર કાયદો થતો ગયો. તેનાથી સંતોષ નહિ પામતાં તેમણે કાપડનો વેપાર શરૂ કર્યો જે પહેલી આજે એમ. એલ. સુલતાન એન્ડ સન્સ પ્રોપ્રાયટીરી લીમીટેડને નામે આજખાય છે.

તામીલ ભાષાનું જ્ઞાન સારૂ ધરાવતાં હોઈ તેઓ સારા વક્તા હતા અને વેપાર સાથે સાથે વાચન કરી આખા ટિમક જ્ઞાનમાં તેમણે વધારો કર્યો. એક મુસ્લીમ તરીકે પાંચ વખત તે નમાજ પઢતા હતા અને ધર્મરપર ઘણીજ આસ્થા રાખતા હતા અને તેથી એક વખત કરેલો નિશ્ચંચ તે ફેરવતા નહિ. વચન અપાયું તેને પાળવાની તે ફરજ સમજતા. ગમે તેવા વકીલથી પણ તેમના મોઢામાંથી પડેલો ખોલ ફેરવી શકતો નહોતો. ૮૦ વર્ષની વયે પણ ટ્રેન ખોટકા પડવા છતાં પોતાનો આપેલો વખત સાચવવાને તે ખાર માઈલ પગે ચાલી જતા.

શ્રીમંત બન્યા છતાં તેમનામાં તેનો ગર્વ નહોતો. પૈસાની તે કીમત અને શક્તિ જાણતા હતા. તેમની અંમત જરૂરીયાતો ઘણી ઓછી હતી પરંતુ પોતાના દેશઅંજુઓની જરૂરીયાતોની તે ચિંતા કરતા હતા. ધર્મરને નામે તેમણે પોતાની સઘળી મીલકત ગરીબો ને આપી દીધી. તેમનામાં ધાર્મિક ભાવના એટલી હતી કે ખીજા ન્યારે ઘેર ખેસી આરામ લેવાનું મન કરે ત્યારે તેમણે મકકા હંજ પઢતા જવાનું ઠરાવ્યું અને અંતકાળ નજીક આવતાં પોતાનું સર્વદેવ ત્યજ દીધું, અને ખરૂં તેડું આજ્યું ત્યારે એક કક્ષી અને ધર્મર પરની અડગ શ્રદ્ધા એ એજ વસ્તુ તેમની પાસે રહી.

તેમની સઘળાં એરાતો અણ્ણારી ધુસ્તેજ છે. શાસ્ત્રી કોલેજને તેમણે પા. ૫૦૦ આપ્યા હતા જે એ વખતે મોટી રકમ ગણાતી હતી. વીલા રોડ મદ્રેસાની હતી તેમને આભારી છે. એવોકા પ્રાયમરી સ્કુલ તેમનું નામ ધરાવી રહી છે. ૪૦૦૦ વિદ્યાર્થીઓ ની ટેકનીકલ કોલેજ તેમની ઉદાર સખાવતને આભારી છે. ડરબનની મેટ્રી કલ સ્કુલનો ખ્યાલ પ્રથમ તેમને આવ્યો હતો અને પા. ૨૦,૦૦૦ નાટાલ ની યુનીવર્સીટીને તેને માટે એક લાયક મકાન બંધવાને તેમણે આપ્યા હતા. એક લાખ પાઉંડનું એમ. એલ. સુલતાન એરીટિંગલ એન્ડ એજ્યુકેશનલ ટ્રસ્ટ તમણે સ્થાપ્યું હતું અને તેમાંથી પહેલું પા. ૩૩૦૦૦નું દાન તેમણે ટેકનીકલ કોલેજને આપ્યું હતું. એજ્યુકેશન આર્ટ્સ એન્ડ સાયન્સના ધંત્રી અને એમ. એલ. સુલતાન ટેકનીકલ કોલેજની કાઉન્સીલના સભ્યો માટે તેમને એટલું માન હતું કે એટલી મોટી રકમ તેમણે તેમને હવાલે મુકી દીધી કે જેથી સઘળા હોંદીઓ વેપાર અને હુમર ઉદ્યોગનું જ્ઞાન પામી શકે. તેમની ઇચ્છા હતી કે એ ડેવલપ્મી ડરબન શહેર ઉપરાંત પીટરમેરીટઅમમાં તેમજ નોર્થ અને સાઉથ ટોરટમાં પણ આપવામાં આવે. તેમને પુરો વિશ્વાસ હતો કે હોંદીઓ પોતે કોલેજને ન્યારે

ન્યારે નાણા મદદની કે અંગત ટેકાની જરૂર પડશે ત્યારે ત્યારે તે આપશે જ.

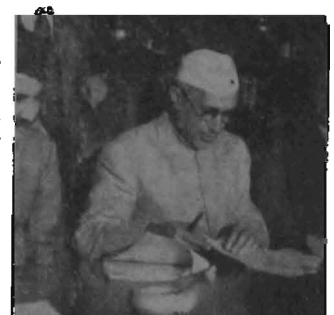
તેમના જીવનના છેલ્લાં અઠવાડીયાં એનું એક ઉજ્જવળ સમય કોલેજને માટે પા. ૩૦,૦૦૦ની કીમતની ૭ એકર જમીનનું ડરબન સીટી કાઉન્સીલ નું ટાઇટલ ડીડ તેમના હાથમાં મુકાયું ત્યારે તેમને થએલા અનુપમ આનંદનું હતું. કોલેજના મકાનોની બાંધણી પેટે ડરબન સીટી કાઉન્સીલે આપેલી પા. ૧૧૨૫૦ ની મુંદર સખાવતના ખખર સાંબળ્યા પાદ થોડા દિવસ પછી તેઓ આ કાની કુનીયાનો ત્યાગ કરી ગયા.

નાટાલને તેઓ ખુબ આદતા હતા અને ખાસ કરી મરીઓ તેમને ચિરકાળ સુધી યાદ કરશે. તેમનો આત્મા આપણી વચ્ચે છે અને દક્ષિણ આફ્રિકાના સઘળા હોંદીઓને તેમણે સ્થાપેલી સંસ્થાનો બાબ લેતા જોઈ રાખશે.

મરહુમ પોતાને હમેશાં ગરીબ ગણતા અને ઇશ્વરનો ઉપકાર માનતા. ખરેજ તે ગરીબ હતા-સ્વાર્થે ગરીબ હતા પરંતુ સ્વખે પજી કળી નહિ શકાય તેટલા તવંખર હતા.

સુશોભીત રંગબેરંગી અલીનંદન પત્રીકાઓ

દિવાળી અને નૂતન વર્ષ માટે આ વર્ષે પત્રાકાઓ જીવી જીવી જાતની અને આર્કષર્ડ ખનાવવામાં આવી છે. લાલો દરેકને પોસાય એ પ્રમાણે રાખવામાં આવેલ છે.

ધાર્મિક, દેવ દેવીઓના ચીત્રો સહીતના કાર્ડ. શ્રી. લક્ષ્મીજી, શ્રી. સરસવતીજી, શ્રી. કૃષ્ણ ભગવાન, શ્રી. રામઅંબ્રજી અને સીતા વિગેરે. શ્રી. ૩-૬ હજન.

તેમજ દેશ નેતાઓની સુંદર વિવિધ પત્રીકાઓ. દિવાળી અને નૂતનવર્ષ માટે અલિનંદન એક જુમ. શ્રી. ૧-૩ અને શ્રી. ૨-૩.

ખષા કાર્ડ્સ સાથે પરખીડયાં આપવામાં આવશે. પોસ્ટેજ માફ.

Gandhi Trading Store
General Merchants
288 South Coast Road,
ROSSBURGH, DURBAN.

ભારતનો પત્ર

(અમારા અખરપત્રી તરફથી)

ગુણક તા. ૨૦-૯-૫૪.

બિહાર, આસામ, ઉત્તર પ્રદેશ અને ઉ. બંગાળમાં પુરનાં પોલી ઓસરી ગયાં છે. એ વિસ્તારોમાં મોટા પાયા પર રાહતનું કાર્ય ચાલી રહ્યું છે. ભારત ભરમાંથી મદદનો પ્રવાહ એ વિસ્તારમાં વહી રહ્યો છે. ટેરેટર ડિવિઝન, કપડો તથા અનાજ ઉધરાવાઈ રહ્યાં છે. દર વર્ષે આવતા અને કરોડોનું તુકસાન કરી જતા આ પુરો ને કામથી ધોરણે અટકાવવા માટે યુદ્ધ કાલીન ધોરણે પમલાં લેવાનો સરકારે નિર્ણય કર્યો છે. ગંગા નદી અને કલપુત્રા નદીનાં પુરોની તપાસ કરવા માટે બે જુદાં જુદાં પંચોની નિમણૂક કરી છે. આ પંચો તાત્કાલીક કાર્ય શરૂ કરશે. એ દરમિયાન મધ્યરથ પુર અકુશ મોડની રગના કરવામાં આવી છે. આ મોડની બેઠક નવી દિલ્હી ખાતે મળી હતી. મોડે ૩૦ હજાર ચોરસ માઇલના પૂરપરત વિસ્તારોની ફોટોગ્રાફીક સર્વે કરવાનો તથા દસેક હજાર ચોરસ માઇલમાં સપાટી સરખી કરવાનો તથા જરૂર જણાય ત્યાં અંધો યાંધવાના પમલાં લેવાનો નિર્ણય કર્યો હતો.

* * *
બિટન, અમેરિકા અને કેનેડાની સરકારે ભારતને જળ્યાબ્ધું છે કે, પોટુમક ઉત્તર આટલાંટિક કરાર નીચે ગોવાનો અગ્રે હાય ધરવાનું ઉત્તર આટલાંટિક કરાર સમિતિને કહી શકે છે. પરંતુ ગોવાના ખ્યાવ માટે પમલાં લેવાની માંગણી કરવાને તેને અધિકાર નથી. તે સમિતિ સાથે મંત્રણા કરીને આ સંબંધમાં સમિતિ નો માત્ર કાનુની અભિપ્રાય જ માગી શકે છે. પોટુગીઝ વડા પ્રધાને કરેલા નિવેદનને અનુલક્ષીને ભારત સરકારે આ ત્રણેય સરકારોને કરેલી યુગપરચના જવાબમાં આ ત્રણેય સરકારોએ ઉપર પ્રમાણે જળ્યાબ્ધું હતું

આ દરમિયાન ગોવામાં સત્યાગ્રહ ચાલુ છે અને વધુ અને વધુ પ્રમાણમાં ધરપકડો થઈ રહી છે. ગોવાના મવનરે જનરલના મકાનપર પશુ રાષ્ટ્રવજ્જ દરકાવવાનો એક રાષ્ટ્રવાદીએ પ્રયાસ કર્યોના સમાચાર મળ્યા છે. ગોવાના ગામે અને શહેરોમાં રાજ નવા નવા ભારત-તરફી પોરટરો લાગે છે. તેના સાચા લખાવનારને પોલીસ પકડી શકતી નથી એટલે નિર્દોષિને હેરાન કરે છે. ભારત સરકારે ગોવા માંથી આવવા-જવા માટે પરમીટ પદ્ધતિ લામ્બ કરતાં ગોવાની નાકાબંધી લમમ સંપુર્ણ થઈ અર્ધ છે. આને પરિણામે ગોવામાં જરૂરી ચીજોની

બારે તંગી ઉભી થઈ છે. પોટુગીઝ સત્તાધીશો પાકીસ્તાનથી અનાજ અને બીજી જરૂરી ચીજો મંગાવી રહ્યા છે. પરંતુ તેના ભાવો ઉચા હોવાથી સાધારણ રિયાતિના માણસોને પોપાઇ શકે તેમ નથી. ભારત સરકારે ભારતમાંથી ગોવા નાણા ગોઠવવા પર અકુશ સુકતાં ત્યાં દીઠી ચલણની પશુ તંગી ઉભી થઈ છે. સરકારી નોકરોને હજી ગયા માસના પમારોં પશુ મળ્યા નથી. ગોવામાંની આર્થિક બીંસથી યાકીને ગોવા વાસીઓ ભારત આવવા માટે તલપાપડ થઈ રહ્યા છે અને પરમીટો મેળવવા પંજીમ ખાતેની દીઠી કોન્સલની કચેરી પર ધસારો કરી રહ્યા છે.

૧૬મી ઓગસ્ટે પોટુગીઝ સત્તાધીશો એ તેરેખોલના કિલામાં નિઃશસ્ત્ર સત્યાગ્રહીઓ પર ગોળીબાર કરીને એક સત્યાગ્રહીને દાર કર્યો હતો અને સંખ્યાબંધને ધામક કયાં દતા. તેની યાદગીરીમાં ૧૬મી સપ્ટેમ્બરે ગોવામાં તેમજ ભારતમાં તેરેખોલ દિન ઉજવવા માં આવ્યો હતો. આ દિવસે સત્યા-ગ્રહીઓની એક ટુકડી ભારતમાંથી ગોવામાં દાખલ થઈ હતી. આ સત્યાગ્રહીઓને તરત પોટુગીઝ સત્તા-ધીશોએ ગીરફતાર કર્યો દતા. ગોવાના ગામે અને નગરોમાં પશુ તેરેખોલ દિનની ઉજવણી અને સંખ્યાબંધ ધરપકડો થયાના સમાચાર સાંપડ્યા છે.

ગુણકના ગોદી કામદારોએ ગોવાના અંદરે જતા કે ગોવા થઈને આવતા કોઇ પશુ જહાજમાં માલ ચઢાવવો કે ઉતારવો નહિ તથા એવા જહાજનું સમારકામ કે બીજું કાંઈ પશુ કામ ન કરવાને નિર્ણય કર્યો પછી ભારત ની મોટી-મોટી તમામ જહાજ કંપની ઓએ ગોવા સાથેનો જહાજ વ્યવહાર સંપુર્ણપણે બંધ કરવાને નિર્ણય કર્યો છે. જમીન સરહદેથી ચોરી છુપીથી માલ લઈ જવાનું બંધ થયા પછી દરિયાઇ માર્ગે ગોવામાં થોડા ધણે માલ જતો હતો તે પશુ હવે આ પમલાંથી બંધ થઈ જશે.

* * *
બિજ્ઞ સમાજવાદી પક્ષની રાષ્ટ્રીય કારોબારીની બેઠક દિલ્હીમાં મળી અઈ. ડો. રામમનોહર લોહીઆએ પક્ષના મદામંત્રીપદનું રાજીનામું આપતી વખતે ત્રાવણકોરની સમાજવાદી સરકારના રાજીનામાં અને ત્યાં થયેલાં ગોળીબાર ની ન્યાયધિકારી તપાસની માગણી કારોબારીએ સ્વીકારી નથી એટલુંજ નહિ પશુ ડો. લોહીયાનું રાજીનામું

સ્વીકારી લીધું છે. આચાર્ય કૃપાલા નીના બદલાયેલા વલણને પરિણામે ડો. લોહીયાની દરખાસ્તને પરાજય મળ્યો. ડો. લોહીયાને ટેકા આપતાં પક્ષના સંયુક્ત મંત્રી શ્રી મધુલીમયે અને કારોબારીના એક સભ્ય શ્રી બાલેશ્વર દયાલે પશુ પોતાના હોદાઓ નું રાજીનામું આપ્યું છે.

ત્રાવણકોરના મુખ્ય પ્રધાન શ્રી. પદમ થાનુ પીલાઇ રાજ્યના પ્રમોની પં. નેહરૂ અને આચાર્ય કૃપાલાની સાથે ચર્ચા કરવા દિલ્હી ગયા દતા. કોંગ્રેસી અને સમાજવાદી નેતાઓ સાથે ચર્ચા કર્યા પછી તેઓ થયેલા ગોળીબારની ન્યાયધિકારી તપાસ કરવાને સંમત થયા દતા.

* * *
મહાત્મા ગાંધીનું અધુરું રહેલું ગ્રેમ દારા આર્થિક ઉત્ક્રાંતિનું ધ્યેય પૂર્ણ કરવામાં લાગી ગયેલા આચાર્ય વિનોબા ભાવેની ૬૦મી જન્મ જયંતિ દેશભર માં ઉજવવામાં આવી હતી. આ દિને દેશભરમાં રચનાત્મક પ્રવૃત્તિ કરવામાં આવી હતી. બુદ્ધાન અને સંપત્તિદાન કાર્યકરોએ નિશ્ચિત લક્ષે સમયસર પહોંચવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી. રાજકારણ તજને ધણા રાજ પુરુષો બુદ્ધાનના આંદોલનમાં ભેગાઈ રહ્યા છે. સૌથી વધુ જમીન વિનાના ખેત-કામદારો ધરાવતા બિહારમાંજ હજી વિનોબાજી જમીન ઉધરાવી રહ્યા છે. આજ સુધીમાં બુદ્ધાનમાં ૩,૪૫,૩૨૧ માણસો પાસેથી તેમને ૩૪,૬૬,૪૬૨ એકર જમીન મળી છે. મહેરીઆનો હુમલો થયા પછીથી વિનોબાજી હવે રોજના વીસ માઇલને બદલે દસ માઇલજ ચાલે છે.

સંપત્તિદાનની ઝુંબેશને પશુ સારો આવકાર મળી રહ્યો છે. ધણા માણસો એ પોતાની આવકનો ચોક્કસ હિસ્સો સંપત્તિદાનમાં આપવાનું કલ્પક કર્યું છે. અમદાવાદના એક મીલ-માલિક શ્રી ચંદ્રવદન લક્ષ્મીએ પોતાની તમામ મિલકત સંપત્તિદાનમાં આપી દીધી છે અને પોતે એક મજુરના જેવું જીવન ગુજરવાને નિર્ણય કર્યો છે. જળથીતા સમાજવાદી નેતા શ્રી જી. જી. મહેતા જેમણે પોતાની પતિન સાથે જીવનદાન કર્યું છે તેમણે પોતાની મિલકત વહેંચીને ઉપજેલા નાણા સંપત્તિદાન માં આપી દીધાં છે.

* * *
ગુણક ધારાસભાએ ૧૯૪૭ના પ્રય-મિક કેળવણી ધારામાં સુધારો કરીને ગુણક રાજ્યમાં પ્રાથમિક કેળવણી દરજ્જાના બનાવવાની દિશામાં પગલું બધું છે. ધારાસભામાં સુધારાનો ખરડો રજુ કરતાં કેળવણી પ્રધાન શ્રી દિનકરરાવ દેસાઇએ જળ્યાબ્ધું હતું કે, ૧૦૦૦ કે તેથી વધુ વસતિવાળા ગામો માં પ્રાથમિક કેળવણી દરજ્જાના

બનાવવાના હુકમો સરકારે આપી દીધા છે.

હોકરાઓને દરજ્જાનાત બજાવા જવા ના હુકમનો બરાબર અમલ થાય એ જોવાનું જરૂરી છે. એટલે આ સુધારા દારા પ્રાથમિક શાળા પંચાયતો રચાવવા માં આવશે. આ પંચાયતોને, યાજમે ને નિશાળે ન મોકલવાના માખાપનાં યુનાને હાય ધરવાની અને સળ કરવા ની સત્તા આપવામાં આવી છે.

શ્રી દિનકરરાવે જળ્યાબ્ધું હતું કે, રાજ્યમાં દરજ્જાનાત કેળવણીને સફળ બનાવવામાં સમગ્રવટ સાથે સજની જોડવાઈની જરૂર છે, એમ સરકારને લાગે છે. સરકાર દર વર્ષે મદત પ્રાથમિક કેળવણી પાછળ રૂ. ત્રણ કરોડ ખર્ચે છે અને આ માટે સરકારે મોટી સંખ્યામાં શાળાઓ ખોલી છે. પરંતુ અનુભવે જળ્યાબ્ધું છે કે, માત્ર ત્રીજા ભાગના હોકરાઓ જ શાળાઓ માં બજાવા જાય છે.

વિરોધ પક્ષના સભ્યોએ દરજ્જાનાત શિક્ષણના સિદ્ધાંતને ટેકા આપ્યો હતો. પશુ પ્રાથમિક શિક્ષણ દરજ્જાનાતની સાથે સાવ મદત કરવાને આગ્રહ કર્યો હતો. અત્યારે પહેલા ચાર ધોરણ સુધી કાંઈજ શી લેવાની નથી, પશુ એથી જ્યા ધોરણોમાં ૮ આનાથી ઘટ ૩. સુધીની શી લેવાય છે.

શ્રી દિનકરરાવે અમદાવાદમાં જળ્યા-બ્ધું હતું કે, ૫૦૦ કે તેથી વધુ વસતિ વાળા પ્રત્યેક ગામમાં શાળાઓ ખોલવા માટે સરકાર દસ હજાર શિક્ષકોની ભરતી કરી રહી છે.

* * *
ગોવાનું સ્વયંસેવાકોષે પોટુગીઝ કબજામાંથી સુકત કરેલા દાદરા અને નમરહવેલી વિસ્તારને ફરી જીતી લેવા માટે પોટુગીઝો તરફથી દમણમાં જોર-દાર તખયારીઓ થઈ રહી છે અને ત્યાં વધુ રીનિંગ ઉતારવામાં આવ્યા છે, એવા હેવાલો પોટુગીઝો તરફથી ફેલાવવામાં આવ્યા દતા પરંતુ ભારત સરકારે એવી સાફ સાફ જાહેરાત કરી છે, કે પોટુગીઝોને જમીન માર્ગે કે દવાઈ માર્ગે-કોઈપણ માર્ગે દીઠની હદમાંથી આ વિસ્તારોમાં જવા દેવામાં નહિ આવે અને પોટુગીઝો જે એવા કોઈ પ્રયાસ કરશે તેા ભારતીય સૈન્ય તેને અટકાવશે, એટલુંજ નહિ પરંતુ વળતાં પગલાં લેશે. પોટુગીઝ જે દીઠી સરહદપર હલેલા કરવાની બૂલ કરે, તેા તેના તરત નિકાલ આવી જાય એમ છે.

રાજકોટથી સામ્યવાદીઓની ટુકડી વિવમાં સત્યાગ્રહ કરવા માટે પગપાળા રાજકોટથી ઉપડી છે. આ ટુકડીને ભારતીય પોલીસ સરહદપર અટકાવવા પ્રયાસ કરશે અને બનતાં સુધી અટ-કાવી દેશે. પોટુગીઝ પ્રદેશના નામરિકો સિવાય કોઈને પશુ ભારત સરકાર એ પ્રદેશમાં જવા દેતી નથી.

શાકા-બુલુઓનો રાજ

શાકા આફ્રિકાના કાળા લોકોની બુલુ જાતીનો રાજ યદ્ય ગયો. ૨૦૧૨ માં જ્યાં તેનું નિવાસસ્થાન હતું ત્યાં સપ્ટેમ્બર તા. ૨૪ મીના તેનું સમારક બુલુઓના વડા ચીફના હાથથી ખુલ્લું યુદ્ધ હતું જે વખતે બુલુઓ દબરોની સંખ્યામાં દાબર થયા હતા અને ખીને દિવસે આઠ બળદોનો વધ કરી ખાન પાનં થયું હતું.

શાકાને વિષે અનેક વાનો લખાયેલી છે કે તે ધણો ઘાતકી હતો. પરંતુ તેનો ગુણ એ હતો કે તેના રાજ્યમાં નીતી હતી. નીતીના ઉપર તે ધણો જ ભાર મુકતો અને તેમાંથી સ્થિતિ યાવ તેના પર તે જરૂરથી દયા કરતો નહોતો. એથી લોકો-ઓઆ શું કે પુરૂષો શુ-તેનાથી ધણાજ ડરતા અને રખેને નીતીનો ભંગ થશે તો પોતાનો જીવ જોખમમાં આવી પડશે તેની તેઓને બીતી રહેતી હતી.

તેના રાજ્યમાં વ્યભિચાર કે અનીતી ને ખીલકુલ સ્થાન નહોતું. આને એવી ઉલટું જ જોવામાં આવે છે.

તેનો ખીને ગુણ એ હતો કે તેના માં વર્ણભેદ જોવી વસ્તુ નહોતી. તે આફ્રિકાને તેનું સંગઠન કરવા આંગતો હતો અને તે સાથે ખીજાઓ પ્રવેશ દેશ ભાવ રાખતો નહોતો. અંગ્રેજોનું આમન થયું ત્યારે તેણે તેઓને વસવાટને માટે સઘળી સગવડો કરી આપી હતી જેથી કથી પણ દખલગીરી વગર તેઓ રહી શકે.

એ વખતમાં અહિંસા કોષ જાણતું નહોતું તેથી તે પોતાનું ધ્યેય સાધવાને બાધાં અને તીર કામઠાં પર આધાર રાખતો હતો.

આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસના પ્રમુખ નીક હુકુલી, જેમની હીસચાલ પર યુનીયન સરકારે પ્રતિજ્ઞા મુકેલા છે અને તેમને ટુગેલા વિભાજના પોતાના નિવાસસ્થાનની બહાર પગ મુકવાની મનાઈ કરી છે, તેઓ શાકાને અંજલી આપતાં તેની નીતી અને આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસની નીતી વચ્ચેનો ભેદ એ બતાવે છે કે, શાકાનું ધ્યેય આફ્રિકાના સઘળા કાળા લોકોનું સંમતન કરવાનું હતું જે આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસનું પણ છે. પરંતુ કોંગ્રેસની એ ધ્યેય સાધવાની રીત જુદી છે. શાકા લોકોની બળ પર આધાર રાખતો હતો અને બુલુઓનું વચરવ સ્થાપવા આંગતો હતો, જ્યારે આફ્રિકન નેશનલ કોંગ્રેસ એ ધ્યેય કેળવણી અને સમજાવટથી સાધવા માગે છે અને સઘળા લોકોને સમાનતા આપવા માગે છે. કોંગ્રેસના આદર્શમાં આ દેશમાં વસતી સઘળી જાતીઓને માટે સ્થાન છે. નીક હુકુલી કહે છે કે એ નીતી ધણ

અંશે શાકાની પણ હતી જે અંગ્રેજો ના તેણે કરેલા સરકાર પરથી અને જાતીય સહકાર અર્થે ઇંગ્લાંડના રાજ પર પોતે જે પ્રતિનિધિઓને મંગલ્યા કરવા મોકલેલા તે પરથી સિદ્ધ થાય છે.

શાકાનો ખીને એક ગુણ તેઓ એ જણાવે છે કે, તે ૬૮ નિશ્ચયો હતો. પોતાનો હુલુ સિદ્ધ કરવાનો નિશ્ચય કર્યા પછી તે કદી કમતો નહિ. તેઓ કહે છે કે આજના આફ્રિકામાં અને ખાસ કરી બુલુઓમાં એ ગુણની ભવં-કર ખામી છે. સઘળા આફ્રિકાને એ ખામી દુર કરવા તેઓ પડકાર કરે છે.

વિવિધ ખબરો

શ્રી. ગોપાલલાલ મંદીરમાં હવન અને સત્યનારાયણની કથા

વેદવમના જુના અને જાણીતા વતની શ્રી સુનીલાલ રાધવજી પારેખ અને કુટુંબ તરફથી ગયા રવીવારે વેદવમના શ્રી ગોપાલલાલ હાંડુ મંદીર માં હવન અને સત્યનારાયણની કથા કરવામાં આવી હતી જેમાં વેદવમ, ટેંગાટ અને ડરખનથી લગભગ દબરેક લોકોની હાજરી થઈ હતી. કથા બાદ સમવાણસાર બાણીયા યાં હતાં અને દાબર યએલા સઘળા ભાષ્યો બહેનો તથા બાળકોને જોજન કરાવવા માં આવ્યું હતું.

ટાકડાની કહાણી
આપણે જે ટાકડા ફોડીએ છીએ તે રાક્ષસ પોતાના ખપરમાં દર વર્ષે કેટલા જાનનો ભોગ લે છે તે જાણવું

જોઈએ. દિવાળી યા દિવસના તહેવારોમાં ઘરવાના બનાવો તો ખને જ છે પણ દાલ હાંદમાં ચાલતી અધેરીની ફટકડા ફેકટરીમાં એકદમ રોકાઈ ગયાં તેથી ૨૦-૨૫ માણસો મરી ગયા અને ઘણા જખમી થયા. આ તો એક બનાવ. આવા કેટલા બનાવ એ ઘરખાના પાછળ ચતા હશે!

શ્રી નરસિંહ મહેતાના પિતાનું શ્રાદ્ધ

દાસવાલ હાંડુ સેવા સમાજ સંચાલિત શ્રી ભારત સંસ્કાર સમિતિના આશરે હેડળ તા. ૯-૧૦-૫૪ ના રવિવારે જ્ઞાતીસંમર્મના ગાંધી કોલ માં શ્રી ભગવાનદાસ રતનજી ખત્રીએ "ભક્ત કવિ શ્રી નરસિંહ મહેતાના પિતાનું શ્રાદ્ધ" એ વિષય પર રસિક આખ્યાન આપ્યું હતું. કોષ પણ જાત નાં પુસ્તક વગર, આપ્યું આખ્યાન કંદર્ય રીતે શ્રી વ્યાસ વલ્લભની અસર કારક વાણીમાં તંબુરાના તાર સાથે રજુ કરનાર શ્રી ભગવાનદાસ ભાષ્ય દાસવાલમાં પહેલા હાંડી છે. તેઓ હવે પછી શ્રમાળશા શેકનું આખ્યાન આપવા ધારે છે. પ્રમુખ શ્રી પ્રાણ્યંકર જોશીએ શ્રી નરસિંહ મહેતાના જીવન પર પ્રકાશ પાડ્યો હતો અને શ્રી લલુ ભાષ્ય પ્રભુદાસ ગોઠીએ આખ્યાન કરીને યોગ્ય શબ્દોમાં આભાર માન્યો હતો.

રોડેસીયામાં અવસાન

માટુમા (સધન રોડેસીયા)થી જણાવવામાં આવે છે કે અત્રેના ૪૪ વર્ષના જુના રહીશ શ્રી. બાણાભાષ્ય ફોડીઆનું ટુંક માંદગી બાદ તા. ૧૪ સપ્ટેમ્બરના ૭૭ વર્ષની વયે અવસાન થયું છે. સ્વર્ગસ્થ સ્વદેશમાં જલાલપુર, જલ્લા સુરતના કરાડી ગામના હતા.

તેઓ ૧૯૨૦ની સાલમાં માટુમા આવ્યા હતા અને ઝોનપ્રોસરનો વેપાર શરૂ કર્યો હતો. મોટી મુદી જતાં તેમણે જનરલ ડીલરનો વેપાર ખોલ્યો જે બહુ સારી રીતે ખીલ્યો. સ્વર્ગસ્થ ઇસ્ટન સીટક બજાર પેટીના સ્થાપક હતા. આને એ પેટી એટલી વધુ ગઈ છે કે "કોડીઆજ" તરીકે જાણી-ખાખ છે. તેની સધન રોડેસીયામાં એક મોટી ડીપાર્ટમેન્ટલ સ્ટોર છે અને બેકર સ્ટોરમાં કોડીઆજ કરીને શો રૂમ છે અને સેન્ટ્રલ રોડેસીયા કંપની છે.

શ્રી. બાણા ફોડીઆનું નામ આંખા રોડેસીયા અને દક્ષિણ આફ્રિકાના યુનીયનમાં વેપારી મંડળમાં ધણું પ્રખ્યાત છે અને માટુમામાં તેઓ ધણું માનવું સ્થાન જોખવતા હતા. સ્વર્ગસ્થ પોતાની પાછળ પોતાના વિધવા અને ત્રણ પુત્રો અને બે પુત્રીઓને શોક કરતા મુકી ગયા છે તેમનો વેપાર તેમના પુત્રો તરફથી ચાલુ રાખવામાં આવશે.

સાઉથ આફ્રીકન હાંડુ મહા સભા દીવાળીનો તહેવાર

સઘળા હાંડુ બાધઓને આથી જણાવવામાં આવે છે કે ચાલુ સાલ દીવાળીના તહેવારો અકટોબર તા. ૨૫ અને તા. ૨૬ મીના પડે છે. અકટોબર તા. ૨૬ મીનાં એટલે પોતાની હુકાને બંધ રાખવા વિનયિ કરવામાં આવે છે.
જ. કે પાડીઆ,
ઓ. જનરલ સેક્રેટરી
સા. આ. હાંડુ મહા સભા.

જે અઠવાડીક પંચાંગ						
વાર	ખ્રીસ્તી ૧૯૫૪ અકટોબર	હાંડુ ૨૦૧૦-૧૧ આસો-કારતક	સુલભાન ૧૩૭૪ હીજરી સફર	પારસી ૧૩૨૪ અરદીખહેસ્ત	સુયોદય ક. મી.	સુપોસ્ત ક. મી.
શુક્ર	૧૫	૧૬	૧૭	૧૪	૫-૨૧	૬-૦૪
શનિ	૧૬	૧૭	૧૮	૧૫	૫-૨૧	૬-૦૪
રવિ	૧૭	૧૮	૧૯	૧૬	૫-૨૧	૬-૦૪
સોમ	૧૮	૧૯	૨૦	૧૭	૫-૨૦	૬-૦૫
મંગળ	૧૯	૨૦	૨૧	૧૮	૫-૨૦	૬-૦૫
બુધ	૨૦	૨૧	૨૨	૧૯	૫-૨૦	૬-૦૫
ગુરુ	૨૧	૨૨	૨૩	૨૦	૫-૨૦	૬-૦૫
શુક્ર	૨૨	૨૩	૨૪	૨૧	૫-૧૯	૬-૦૬
શનિ	૨૩	૨૪	૨૫	૨૨	૫-૧૯	૬-૦૬
રવિ	૨૪	૨૫	૨૬	૨૩	૫-૧૯	૬-૦૬
સોમ	૨૫	૨૬	૨૭	૨૪	૫-૧૮	૬-૦૭
મંગળ	૨૬	૨૭	૨૮	૨૫	૫-૧૮	૬-૦૭
બુધ	૨૭	૨૮	૨૯	૨૬	૫-૧૮	૬-૦૭
ગુરુ	૨૮	૨૯	૩૦	૨૭	૫-૧૭	૬-૦૮

વાહ બારસ
ધનતેરથ
કાળી આદેશ
દીવાળી
નવું વર્ષ
બાધખીજ

પરચુરજી

—ટ્રાંસવાલ ભારતીય મહિલા મંડળ-નેહાનીસખમ દ્વારા બિહાર રેલ સંકટ રાહત ફંડ માટે ગુજરાતી બહેનો તરફથી શ. ૧૩૩૫-૦-૦ એકઠા કરી ભારતના વડા પ્રધાન શ્રી જવાહરલાલ નેહરુને મોકલી આપવામાં આવ્યા છે.

—ડા. વલ્લભભાઈ જી. પટેલના માતૃશ્રી મં. સ્વ. મોટી બેન તથા તેમના પત્ની શ્રીમતી ચંદનબેન તથા તેમનાં બાળકો અક્ટોબર માસની કંપાલ સ્ટીમરમાં સ્વદેશ જવા રવાના થઈ

ગયાં છે. ડા. પટેલનું હાલનું નિવાસ સ્થાન અશકતાશ્રમ-રામપુરા હોસ્પિટલ સુરત છે.

બુકકોપીમ, ઇનકમ ટેક્સ રીટર્સ, લાઇસેન્સીંગ, રેવન્યુ કલીવરન્સ અને ઇનસ્પેક્ટરન્સ માટે મળે :

આર. વીક્રલ

૨૧૩ મેકોસા હાઉસ, ૧૭ કમીશનર સ્ટ્રીટ, સેકન્ડ ફ્લોર, ફરેરાસ્ટાઉન, નેહાનીસખમ, ફોન ૩૩-૧૬૫૪.

૧૧ પુસ્તકોનો સેટ

આ સેટમાં વિવિધ પુસ્તકો તમને વાંચવા મળશે. પુસ્તકો મોટાઓ માટે છે.

કીમત ફક્ત પા. ૧-૧૯-૦. મળવાનું ઠેકાણું આ ઓશીસ 'Indian Opinion' P. Bag, Phoenix, Natal.

નવાં પુસ્તકો

લોક ભારત, નાનાભાઈ બટ મહા ભારતના ૧૨ પાત્રોની જુદી જુદી બાર પુસ્તકોએનો સેટ ૧૩ ૬ દીપ નિર્વાણ (દર્શક) ૭ ૦ પુણ્ય પરવાર્યુ નથી ૫ ૬ મળવાનું ઠેકાણું આ ઓશીસ 'Indian Opinion', P. Bag, Phoenix, Natal.

ગોળ

મીઠાઈઓ ત્રિગેરે બનાવવાને માટે શેરડીના રસમાંથી બનાવેલો ચોખ્ખો ગોળ

બનાવનારને લ્યાંથી પરખારો મંગાવો

ભાવ રતલની શી. ૧.

સોપારી સાથે ખાવાના ત્રણ ભતના પાન હોલસેલ ભાવે.

વધુ વિગત માટે લખો :

Cotton Lands
P. O. Box 7,
VERULAM, NATAL.

એટલું તમે નહો છો કે કેનેડાની વિશ્વ વિખ્યાત કંપની

સન લાઈફ ઓફ કેનેડા

૭૫૨૦૬૮ કંપનીના હમો સત્તાવાર એજન્ટ બીએ.

ઉપરાંત

દક્ષિણ આફ્રિકાની વરિષ્ઠ અદાલતની કેપ ઓફ ગુડ હોપ પ્રોવીન્સીયલ ડીવીઝન ના સરકાર તરફથી નીમાયેલા અંગ્રેજી તથા ગુજરાતી ભાષાનુસ્કાર બીએ તેમજ અંગ્રેજી ઈમીગ્રેશન અંગેનું કોઈ પણ ભતનું કામમાજલ વિના વીલંબે ત્વરિત ગતીએ થઈ શકે છે.

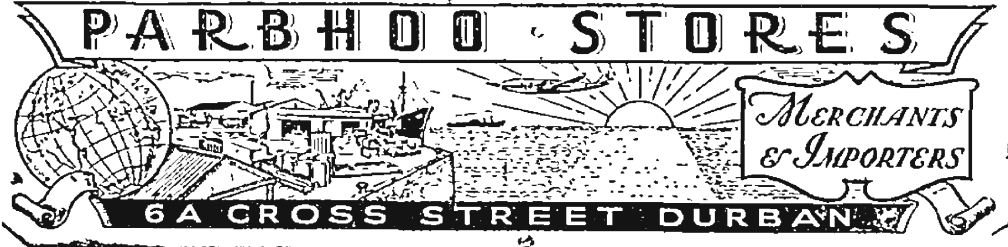
1. Wherever there is a particular Life Assurance Problem a Sun Life of Canada Plan can solve it.
2. Prompt settlement of claims, is a maxim of the Company's Management.
3. During 1951 the Company paid over £31,000,000 to annuitants, policy holders and their families.

The Sun Life of Canada is a Leader in World Wide Assurance.

Consult us first.

C. C. PALSANIA
GENERAL AGENT
Business, Estate, Financial, Insurance and Immigration Consultant.
Sworn Translator.

100 Sir Lowry Road, — CAPETOWN
P.O. Box 4624. Phone 32390

દિવાળી-પત્રીકા અને પંચાગ

— નુતન વર્ષ પત્રીકા —

- (૧) ધાર્મિક ચિત્રો વાળા ફેલ્ડર નં. ૨૧૨.....શી. ૪-૬ ૩૭૫
- (૨) ટેકનીકલર પીકચર કાર્ડ (નાના) નં. ૩૦૧.....શી. ૧૧-૦ ૩૭૫
- (૩) ટેકનીકલર પીકચર કાર્ડ (મોટા) નં. ૩૦૨.....શી. ૧૩-૬ ૩૭૫
- (૪) હીંદના નેતાઓના ફોટો કાર્ડ નં. ૩૧૨.....શી. ૧૩-૬ ૩૭૫
- (૫) હીંદના નેતાઓ ૬x૪ પોષ્ટકાર્ડ નં. ૩૨૨.....શી. ૧૩-૬ ૩૭૫
- (૬) દિવાળી અભિનંદન ચેક બુક (નંગ ૬) નં. ૫૦૨.....શી. ૧-૦ બુક

ગુજરાતી પ્રેસનાં મોટાં પંચાગ શી. ૫-૩ નંગ
ગુજરાતી તારીખના ડટ્ટા શી. ૨-૬ નંગ
તેમજ તમામ ગ્રોસરી પણ મળી શકશે.

Phone 22905 Tel. ADD.: "GANDABHAI"

**The Home Of
INDIAN SWEETMEATS.**

G. C. Kapitan & Son
Vegetarian Restaurant

Upcountry customers are requested to send their
POSTAL ORDER with their orders.

Write For Price List.

બહારગામના ગ્રાહકોને ખાસ સુચના

ઓર્ડર સાથે પોસ્ટલ ઓર્ડર મોકલવા મહેરબાની કરવી. મીઠાઈની કોમલ ઉપરાંત નીચે મુજબ પોસ્ટલ ઉમેરવા વિનંતી છે.

નો. રેડેશીયા શી. ૧-૦ રતલે. સર્ધન રેડેશીયા
૯ પેની રતલે. યુનીયનમાં ૩ પેની રતલે.
પ્રાઇસ લીસ્ટ મંગાવો

**154 GREY STREET,
DURBAN.**

PHONE 33-2651

MASTER BROS.
(PTY) LTD.

MANUFACTURERS OF LADIES' & GIRLS' STRAW & FELT HATS
WHOLESALE MERCHANTS & DIRECT IMPORTERS
HOUSE FOR KEEN CASH PRICES
33 West Street, JOHANNESBURG.

માસ્ટર બ્રધર્સ (પ્રા.) લીમીટેડ
હોલસેલ મસ્તકો અને હાથરોકટ ઇમ્પોર્ટર્સ
રેડમી તેમજ સુતરાઉ કાપડ, વલન રમ્મ. પ્લાન્ડેટ્સ—બીજી જાણીયા માટે
નત નતનો માલ. તેમજ કેપીટની ન્યારનેટ સાડીઓ
બીગેરે માટે હમારે ત્યાં પ્રથમ વખાસ કરવા બલામણુ છે.
૩૩ વેસ્ટ સ્ટ્રીટ, જોહાનીસબર્ગ.
ફોન : ૩૩-૨૬૫૧

ધીરુભાઈ પી. નાયક

સુસાફરી. વીમાનાં અને જનરલ એજન્ટ

હોંદુસ્તાન અમર ડુનીયાના ફોર્મ પશુ ભાગની હવાઈ ટિકિટો અમર જમીન
માર્ગે સુસાફરી કરવા ધરે બેઠા અમારી મારફતે પુર્વગ કરો.

ઈંગ્લી, આગ, ચોરી, દુલ્હાડ, અક્ષમાલ, પેટરબ્લાસ, વિગેરેના વીગા અમે
હતરાવી આપીએ છીએ.

ઈન્કમટેક્સ, પરસનલ ટેક્સ, હિસાબના ચોપરા લખાવવા રેવન્યુ ક્લીયરન્સ
સર્ટીફિકેટ કે વેપારના હાયરોનેરો પાસપોર્ટ તેમજ ઇમીગ્રેશનને હમરી
ખાલતોમાં કઈ પશુ ફી લીધા વિના અમે મફત સલાહ આપીએ છીએ.
નેશનલ ટ્રુસ્ટ્યુઅલ-સાઈફ ઓરોસીએશન ઓફ ઓરેટ્ર લીયા, ચોઈશાધર
ઈન્ટરયુરન્સ-ઈપનો-લીમીટેડના પ્રાતનિધિ.

Phone : 33-9033. 29e Commissioner Street,
JOHANNESBURG.

ધી ન્યુ દિલ ખુશ-સ્વીટ માર્ટ

મેનેજર: મણીભાઈ ભાણુભાઈ ઠાલીપોરવાળા.

ફરેક ભતની મીઠાઈઓ, ચોખ્ખા ધીની તેમજ મેંઘા મેના,
મસાલાથી અમે બનાવીએ છીએ.

અમારું વખણાએલું સુરતી લુણુ-સેવ, મમરા, બાંડીઆ, વાજમાં,
પાતરાં વિગેરે ફરેલ તાલ બનાવીએ છીએ.

પાર્લો વીગેરે માટે મોટા પ્રમાણમાં મીઠાઈ ઓર્ડર પ્રમાણે ડુંક
વખતમાં બનાવી આપીશું.

PHONE 33-6575. P. O. BOX 3680.
THE NEW DIL-KHUSH SWEET MART,
34 President St., Corner Diagonal Street.
JOHANNESBURG.

તંદુરસ્તી અને શક્તિ માટે

આ શિયાળામાં મેથીપાક ખાઓ

શી. ૧૨-૬ રતલ.

આજે જ ઓરડર કરો:

કેપીટન્સ બાલકની હોટેલ
(ધી કોર્નર મીઠાઈ હાઉસ)

એ અને વિક્ટોરીયા સ્ટ્રીટના ખુણાપર - ડરબન.
ફોન નંબર ૨૩૪૧૪ ૨ ખામ: KAPITAN.

તાણુ ઉમદા ફ્રુટ

“ડરબનનું” ટકાઈ આજુ ૧૦ પેની રતલ, મોટી કળીનું
લસણુ શી. ૧-૬ રતલ.

સુરણુ, રતાણુ, આંખા હળ, લીલી હળની મોસમ ચાણુ મધ છે. કપુરી
અને ચેવડી પાન ૫/- રતલ, પોસ્ટલ જુદું. ગોળ ખાસકીટ ૧૦/૬,
લાંબી અને રકવેર ખાસકીટો ૧૬/૦ ઝન. હમો ચોખા, દાળ વિગેરે
ફરેક ભતની ગ્રોસરી અને મસાલો રાખીએ છે.

રેડેશીયા, ન્યાસાલેન્ડ અને બેલજીયમ ડોન્ગોના ઓરડરો પર
પૂરતું ધ્યાન આપી કાઠ પશુ વસ્તુ પરગીટ કલાવીને મોકલશું.

A. KADER & Co., (PTY) LTD.
WHOLESALE FRUIT MERCHANTS
P. O. Box 251. DURBAN.

ફરનીચર! ફરનીચર!! ફરનીચર!!!

લેડરમ છુદ, ડાઈર્નીલરમ છુદ, વોઈકોપ, હરેસીબ એસ્ટ,
સાઈક વોર્ડ ઓફીસ ડેસ્ટ, લુક કેસ, ટેબલ, તબન કોફાચત
બાવે ખરીદી શકશો. જાતે પમારી લાભ લેવા ચુકરો નહિ.

—બોક્સ, ટેબલ અને કીચન હરેસર—

જે હમારી હેખરેખ નીચે તઈવાર ચાલુ છે. તેનો સ્ટોક હમેશા તઈ-
યાર રહે છે. માન રોકકા સાવેલા પ્રાઈસ લીસ્ટ મંગાવો અને વેપાર
આગલ નમારો.

L. MISTRY
51 BREE STREET, BURGERSDORP, J'BURG.
PHONE 33-4691. BOX 2626.